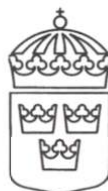

Riksdagens protokoll

1993/94:112

Fredagen den 27 maj

Kl. 9.00 – 11.10

Protokoll
1993/94:112

1 § Avsägelse

*Svar på
interpellationer*

Talmannen meddelade att *Daniel Tarschys* (fp) anhållit om att fr.o.m. den 20 juni bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Svar på interpellationerna 1993/94:130 och 142 om Sverige och FN:s barnkonvention

Anf. 1 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Birgitta Dahl har i en interpellation frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att säkerställa att Sverige lever upp till sina åtaganden enligt FN:s barnkonvention.

Eva Zetterberg har i en interpellation ställt följande frågor:

1. Vad kommer regeringen att göra för att de kommunala nedskärningarna inte skall drabba barnen?
2. Ger Socialstyrelsens rapport regeringen anledning att uttala sig om lämplig storlek på barngrupper?
3. Kan regeringen tänka sig ökade bidrag till kommunerna, en kommunakut?
4. Har regeringen planer på att låta staten överta det ekonomiska ansvaret för barnomsorgen i landet och ge föräldrarna någon sorts rikskupong för inköp av barnomsorg?
5. Vad avser regeringen göra för att flyktfamiljer med starka skyddsbehov i fortsättningen inte skall behöva gömma sig av rädsla för att skickas hem till sina bödlar?

Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Såväl Birgitta Dahl som Eva Zetterberg refererar i sina interpellationer till Socialstyrelsens rapport Barns villkor i förändringstider, som nyligen överlämnats till regeringen. Jag vill börja med att kommentera rapporten i förhållande till FN:s konvention om barnets rättigheter.

Vi politiker har ett särskilt ansvar för barnen. Alla barn måste få möjlighet att växa upp i trygghet och få sina sociala, ekonomiska och kulturella behov

rimligt tillgodosedda. Barn kan inte tala för sig och har ingen egen rösträtt. Därför behöver de ett särskilt skydd av oss vuxna. Detta är utgångspunkten i FN:s barnkonvention.

Det uppdrag som regeringen, på mitt initiativ, gav Socialstyrelsen hösten 1992 och som nu avrapporterats avsåg en uppföljning av barnens situation i besparingstider. Jag ansåg det viktigt att ta reda på om det fanns fog för de farhågor som från olika håll framförts att barnen skulle drabbas hårt av de förändringar som sker i kommunerna.

Uppdraget skall inte tolkas så att vi från regeringens sida inte kan acceptera några besparingar eller rationaliseringar som rör barn och ungdomar. Jag vill också påstå att det är en misstolkning av FN:s barnkonvention att hävda att vi sviker våra åtaganden om vi inte undantar verksamheter som rör barn och ungdom från prövning. Självfallet är det också ett barnintresse att det förs en ansvarsfull ekonomisk politik som möjliggör långsiktig resurstillväxt och utrymme för angelägna investeringar.

Låt mig därefter övergå till att i korthet sammanfatta och kommentera Socialstyrelsens rapport.

Socialstyrelsen bedömer att kvaliteten inom barnomsorgen generellt sett är god på de flesta håll i landet. I de kommuner där besparingar och förändringar har varit genomtänkta och väl förberedda har verksamheten utan allvarliga kvalitetsförsämringar kunnat anpassas till minskade ramar.

Skolbarnsomsorgen integreras i växande omfattning med skolan. Den förändringen uppfattas i allmänhet som positiv av såväl ledning och personal som föräldrar.

Inom individ- och familjeomsorgen är barn och ungdomar en prioriterad grupp. Kompetens och metoder vid socialbyråerna har utvecklats.

Barnhälsovårdens personalresurser har varit i stort sett oförändrade under de senaste åren. Arbetet med föräldragrupper och med skolförberedande undersökningar vid barnavårdscentralerna har utvecklats under senare år. Resurserna till barn med funktionshinder har i allmänhet inte dragits ned.

I de studier av kommuner som har gjorts bekräftas att de kärva ekonomiska villkoren har lett till ett nyttigt nytänkande. Men det finns i rapporten också orostecken som måste tas på största allvar.

Det är i storstadsområdena som besparingarna i verksamheter som rör barn och ungdom är störst.

Nedskärningarna inom barnomsorgen har i vissa fall varit så omfattande att det finns risker för att det inte längre går att upprätthålla en verksamhet som står i överensstämmelse med målen.

Barn med ett väl definierat behov av särskilt stöd får ofta hjälp. Oron gäller främst den grupp av barn i gråzonen som har mer diffusa problem. De kan drabbas när den allmänna standarden sänks, t.ex. när barngrupperna blir större.

För barn med funktionshinder kan innebörden bli att de inte längre kan delta i den ordinarie verksamheten utan hänvisas till speciella insatser. Det skapar i sin tur risk för att målet om integration och normalisering, som har varit handikapppolitikens ledstjärna, går förlorat.

De problem som Socialstyrelsen pekar på i sin rapport är störst i allmänt sett resurssvaga bostadsområden. Det visar att bostadssegregationen är en

stor del av problemet. Många av miljonprogrammets bostadsområden tycks ha kommit in i en nedåtgående spiral med stor in- och utflyttning, många familjer med låga inkomster, stor andel socialbidragstagare och arbetslösa, stor andel ensamstående med barn och många invandrare som ännu inte har etablerat sig i det svenska samhället.

När man, som Birgitta Dahl gör i sin interpellation, hävdar att det är den ökade valfriheten inom barnomsorg och skola under de senaste åren som har orsakat segregationsproblemen bortser man, som jag ser det, från de verkliga orsakerna.

Syftet med t.ex. skolpengen har varit det motsatta, nämligen att häva den segregation som har bestått i att privata skolor tvingats ta ut mycket höga avgifter och därigenom varit öppna endast för de ekonomiskt privilegierade.

Självfallet skall effekterna av skolpengen och andra liknande reformer noga följas upp. Skulle några tendenser till segregation uppkomma är det viktigt att studera orsakerna och snabbt försöka undanröja dem. Men den som reducerar frågan om segregation till en fråga om skolpengens vara eller inte vara missar målet och drar sig därigenom undan ansvaret att försöka råda bot på de verkliga problemen.

Tyvärr är kunskaperna om segregationen bristfälliga. Den statliga Storstadsutredningen, som publicerades i slutet av 1980-talet, redovisade situationen 1985. Vi saknar systematisk kunskap om hur de mindre attraktiva bostadsområdena i storstadsregionerna har förändrats sedan dess och om vilka insatser som skulle kunna ändra en negativ utveckling.

Jag avser att mer i detalj analysera de förslag som Socialstyrelsen har lämnat. Men jag vill redan nu redovisa vilka åtgärder som vidtagits eller som jag anser bör vidtas med anledning av rapporten.

1. Jag avser att inom kort ta initiativet till att en ny storstadsutredning tillsätts för att belysa segregationen och föreslå åtgärder. Syftet skall vara att analysera bostadssegregationens utveckling under det gångna decenniet men också att studera och lyfta fram lyckade insatser som har gjorts under perioden och som kan ge incitament till framtida åtgärder.

2. Rapporten Barns villkor i förändringstider har av regeringen överlämnats till kommittén (Fi 1993:24) som behandlar statsbidrag och utjämning i kommunsektorn. De uppgifter om barn i storstäder och förorter som Socialstyrelsen redovisar är viktiga för det pågående arbetet med att justera statsbidragen till kommunerna.

3. Socialstyrelsen skall utarbeta allmänna råd till kommunerna i anslutning till den utvidgade lagregleringen på barnomsorgsområdet. Den nya barnomsorgsgarantin, som träder i kraft vid nästa årsskifte, ställer för första gången kvalitetskrav på barnomsorgen. Som ett viktigt komplement till lagtexten och de motiveringar som finns i propositionen kommer de allmänna råden att behandla kvalitetsfrågorna för att ge kommunerna vägledning om vad som krävs för att kvaliteten i barnomsorgen skall upprätthållas. Där kommer enligt vad jag har erfarit också frågan om vilka kriterier som bör vara vägledande när det gäller barngruppernas storlek och sammansättning att behandlas.

4. Forskning och utveckling om vilka åtgärder som bäst lämpar sig för barn med behov av särskilt stöd i barnomsorg och skola skall initieras. Socialsty-

relsen begär att medel för uppdragsforskning med denna inriktning skall avsättas under en tvåårsperiod. Jag delar den uppfattningen och skall i annat sammanhang återkomma till formerna.

5. Vi avser att låta den utredning om barn- och ungdomspsykiatri som inom kort skall tillsättas ta ett mer samlat grepp på frågan om kommunernas och hälso- och sjukvårdens psykosociala insatser för barn och ungdomar och deras familjer.

6. Barnombudsmannens uppgift är att följa hur vi i Sverige lever upp till FN:s barnkonvention. Barnombudsmannen skall årligen inkomma med en rapport till regeringen om hur situationen för barn och unga ser ut och vilka åtgärder den motiverar. Med Socialstyrelsens rapport har barnombudsmannen fått ett utmärkt underlag för sitt fortsatta arbete. I barnombudsmannens uppdrag ligger att i framtiden hålla samman denna typ av sektorsövergripande uppföljningsstudier om barns villkor.

Jag vill i detta sammanhang också understryka kommunernas ansvar för att prioritera insatser för barn. Inte minst är det angeläget att kommunerna i sina resursfördelningssystem tar hänsyn till de skillnader i social tyngd som kan finnas mellan olika kommundelar.

Eva Zetterberg frågar om regeringen kan tänka sig ökade bidrag till kommunerna, en kommunakut. Som framgår av Socialstyrelsens rapport är problemen i hög grad koncentrerade till vissa kommuner och kommundelar. Det finns mot den bakgrunden inte skäl att överväga någon generell ökning av statsbidragen till kommunerna. Även den statsfinansiella situationen är ett hinder för det. Den sista utväg som kan tillgripas i kommuner som har uttömt möjligheterna till rationalisering och effektivisering är skattehöjning.

Jag vill avslutningsvis säga att med denna rapport från Socialstyrelsen kan de värsta farhågorna om barns villkor i kommunerna avfärdas. Det pågår ingen allmän nedrustning av verksamheter riktade mot barn. Däremot finns det tydliga orostecken som måste tas på allvar. Problemen är inte försumbara, men heller inte ohanterliga. Rapporten sätter inte punkt för ett arbete, den ger snarare vägledning för hur arbetet skall drivas vidare.

Eva Zetterberg har i sin interpellation tagit upp ytterligare två frågor.

Den rapport som Eva Zetterberg nämner är, vilket också framgår av förordet, ett debattinlägg i diskussionen om statens framtida roll inom vård och omsorg. Arbetsgruppen står själv för tankar och förslag i rapporten. Regeringen har inte tagit ställning till rapporten.

Barns asylskäl är en frågeställning som Birgit Friggebo har diskuterat många gånger här i kammaren, senast den 17 maj i år. Det är mycket viktigt att barns asylskäl verkligen kommer fram och beaktas i asylutredningar. Invandrarverkets interna anvisningar utgår från detta synsätt.

Förutom asylskälen måste man naturligtvis också beakta och ta stor hänsyn till de humanitära skäl som talar för att ett barn skall få rätt att stanna i Sverige. Regeringen har under den senaste tiden fattat en rad beslut som särskilt fokuserar barnens situation. När regeringen prövade ett antal ärenden som rörde barn med svåra sjukdomar lades en mer generös praxis än tidigare fast. Regeringen har även fattat beslut om en förordning som innebär att barn och barnfamiljer som kommit till Sverige före den 1 januari 1993 skulle få stanna här om inte särskilda skäl talade emot det.

Fru talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret. Det är i dag 77 dagar sedan jag väckte min interpellation. Det var länge oklart om jag ens skulle få något svar under vårsessionen. Jag tycker att det är oacceptabelt, mot bakgrund av att det rör sig om en så oerhört viktig fråga som vilket ansvar vi tar för våra barn. Det är särskilt i svåra tider som det är viktigt att vi vuxna och vi politiker tar det ansvar som det innebär att skydda de mest sårbara för krisens verkningar.

Interpellationen ställdes mot bakgrund av den verklighet som möter mig runt om i landet och inte minst i min egen kommun, Uppsala. Det är den verklighet som avspeglas i att kommunernas besparingar går ut över barnen, långt mer än utöver några andra och långt mer än vad som motsvaras av de kostnader för barnen som kommunerna har. Barnomsorgens andel av kommunernas kostnader är t.ex. 11 %, men de senaste åren har man fått spara mellan 20 och 25 % på barnen. Det är ett val som Bengt Westerberg och de andra borgerliga partiernas ledande i kommunerna har gjort. Det är en verklighet som avspeglas i en omfördelning som nu pågår, från fattiga till rika barn, kommundelar och kommuner.

Siffrorna talar ett mycket tydligt språk. I Göteborg har stadsdelar som Bispekopsgården och Gunnared, där det finns 50 % invandrare och bara 10 % av barnen går vidare till eftergymnasial utbildning, fått spara 20–25 %, t.o.m. 30 %. I Askim och Älvsborg, där invandrabarnen utgör 5 % och 36 % går vidare till eftergymnasial utbildning, har besparingsbetinget bara varit 5 %.

I Huddinge kommun har Vårby, Flemingsberg och Skogås fått spara 11 %. Sjödalen och Stuvsta, med betydligt bättre förhållanden, har fått spara 3 %.

I Gottsunda, min hemkommun, har besparingsbetinget varit 25 % på två år, medan andra, mer gynnade stadsdelar har gått praktiskt taget fria. Detta har en rektor i en medelstor kommun skildrat på följande sätt: Den påse med resurser som kommer till vår stadsdel naggas av de lagstadgade bidragen till privata skolor och daghem. Sedan får de arbetslösa barn gå i en skola med ännu större klasser, mindre specialresurser och sämre svenskspråkighet.

Den verklighet jag talar om är också den som innebär att många barn nu växer upp i skilda världar, som beror på föräldrarnas plånbok, på språk eller religion eller t.o.m. etnisk tillhörighet. Det är en verklighet där vi börjar få en sorts "de bortvalda barnens segregation" och där många barn far illa och berövas både sin barndom och sin framtid.

En annan rektor i en Stockholmsförort skildrar denna verklighet så här: Bland det tyngsta att bära är att vi inte kan ge dem vad de behöver. Vi vet det. Vi har ungar som skriker efter att bli sedda. När vi inte kan svara på det, går det över styr. Andelen barn anmälda till de sociala myndigheterna har ökat. Våldet hemma har ökat. Våldet mellan barnen har också ökat. För första gången har vi i år haft riktigt grovt våld på skolan, med stryptag och sparkar.

Det senaste numret av Kommun Aktuell skildrar hur mobbningen i skolan ökar till följd av de nedskärningar som nu sker.

En annan aspekt av detta är det som skildrades i Expressen för några veckor sedan, om den svårt handikappade pojken Jonas i Vara, som inte

längre får gå i sin älskade skola, eftersom man där nu har valt att segregera de handikappade barnen.

Dessa bilder av verkligheten bekräftas av Socialstyrelsens rapport. När den kom sade Barnombudsmannen: Kommunernas nedskärningar inom barn- och ungdomsverksamheten strider mot FN:s barnkonvention. De senaste årens besparingar har lett till så stora skillnader att principen om alla barns rätt till samma goda livsvillkor inte längre uppfylls.

Fru talman! Man kan läsa Socialstyrelsens rapport på två sätt. Bengt Westerberg har valt att ängsligt haka sig fast vid sin tröstnalle. Naturligtvis finns det goda exempel. Konstigt vore det annars, med alla engagerade människor som arbetar i barnomsorg och skola. Men det leder till rena förvanskningar om man, som Bengt Westerberg gör i svaret, bryter ut saker ur sitt sammanhang. Jag skall ge ett exempel.

I svaret sägs: "Socialstyrelsen bedömer att kvaliteten inom barnomsorgen generellt sett är god på de flesta håll i landet. I de kommuner där besparingar och förändringar har varit genomtänkta och väl förberedda har verksamheten utan allvarliga kvalitetsförsämringar kunnat anpassas till minskade rammar." Går man tillbaka till vad som faktiskt står, konstaterar Socialstyrelsen, i de stycken varur detta citat ryckts ut, att verksamheten inte längre uppfyller målen och att barn inte får sina behov tillgodosedda.

Fru talman! Jag kan definitivt inte hålla med om Bengt Westerbergs avslutande konstaterande att allt är bra. Tvärtom. Min fråga kvarstår: Vad är Bengt Westerberg verkligen beredd att göra nu omedelbart för att komma till rätta med dessa problem och se till att vi lever upp till FN:s barnkonvention?

Anf. 3 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag vill tacka Bengt Westerberg för svaret på interpellationen och konstatera att det tyvärr inte är första gången vi tvingas diskutera besparingar och nedskärningar för barnen. Vi har haft många exempel på det under hela den borgerliga perioden.

Jag vill börja med frågan om valfrihet. Bengt Westerberg slår fast att det inte är skolpeng, barnomsorgspeng och andra instrument som har lett till ökad segregation. Nej, det är kanske inte de isolerat som har lett till ökad segregation. Självfallet skulle en kombination av skolpeng och barnomsorgspeng med en kraftig satsning på en generell upprustning av barnomsorg, skolor osv. leda till att effekterna av skolpengen skulle försvinna. Vi vet att kombinationen av skolpeng och barnomsorgspeng och ökade besparingar är mycket olycksalig.

Tror Bengt Westerberg själv att de som leder privata skolor och de som startar privata dagis i första hand är ute efter att få barn från problemområden, dvs. att få denna blandning av barn från olika samhällsklasser som Bengt Westerberg så idylliskt talar om? Tror verkligen Bengt Westerberg att det är avsikten och att det är vad de som driver privata skolor innerst inne önskar? Det går definitivt att konstatera att så inte har blivit effekten.

Fru talman! Så till frågorna som jag har ställt om besparingarna. Birgitta Dahl har lyft fram olika exempel från en rapport från Socialstyrelsen. Jag kan inte låta bli att inledningsvis konstatera att det har kommit ett flertal

rapporter under denna period från Socialstyrelsen. Vi har under årens lopp diskuterat dessa rapporter, Bengt Westerberg. Det har funnits rika tillfällen till att vidta åtgärder under periodens gång. Men väldigt litet har skett från regeringens sida.

Jag kan inte låta bli att undra något över Bengt Westerbergs analys. De värsta farhågorna om barns villkor i kommunerna avfärdas, och det sägs att problemen inte är försumbara men inte heller ohanterliga. Jag vet inte vad som skall till i form av ett skräckscenario för att Bengt Westerberg skall bli oroad. Det talas om 15 % besparingar inom barnomsorgen i storstäderna. Det är just barnomsorgen som är mest utsatt.

Just i dag har vi kunnat läsa om att huvudskyddsombudet i Stockholms skolor har funderat på att stänga skolor och fritidshem i Stockholm därför att den fysiska miljön är så dålig. Det talas om att en femtedel av skolorna är så illa skötta att det kan vara nödvändigt att tvingas till så drastiska åtgärder som att stänga dem.

Det finns en rad exempel i rapporten från Socialstyrelsen om barns situation i förändringstider. Vi har också andra rapporter från Socialstyrelsen. Nyligen kom den sociala rapport som talar om hur klyftorna mellan människor i vårt samhälle har ökat. Enligt rapporten växer en halv miljon barn upp i fattiga hem och 800 000 människor lever i fattigdom.

SKTF har lagt fram en undersökning som visar att kommunerna, tvärt emot vad Bengt Westerberg säger, i stället för att prioritera barnen just har prioriterat bort barnen. 21 % av besparingarna i kommunerna för 1994 kommer att drabba barnomsorgen. Jag tycker att det är mycket oroande.

Bengt Westerberg var inte närvarande vid en hearing arrangerad av frivilligorganisationerna den 5 maj. Då belystes barnkonventionen och konsekvenserna av besparingarna. Det ifrågasattes om Sverige i praktiken ställer sig bakom och tillämpar barnkonventionen fullt ut. Bengt Westerberg kunde själv inte vara med. Har socialministern tagit del av vad som faktiskt sades där?

Om det inte finns anledning till någon oro, vilket socialministern ger uttryck för, hur kan det komma sig att LO tillsammans med ärkebiskopen har slagit larm? De har tagit intryck av rapporterna och instämmer i den befo-gade oro många känner.

Fru talman! Vi kan tala väldigt länge om hur besparingar drabbar barn. Men det intressanta är åtgärderna. Regeringen har försuttit chansen. Det finns ett förslag om en översyn av statsbidragssystemet. Det är bra, men det räcker inte. Jag tror att Bengt Westerberg har missuppfattat vårt förslag om en kommunakut. Det är inte en åtgärd för att generellt ge alla kommuner högre bidrag, utan det är de kommuner som är värst utsatta som skall kunna göra något.

Jag undrar vad Bengt Westerbergs löfte eller indikation om eventuella åtgärder tog vägen när Socialstyrelsens rapport kom där det framgick att det kanske är nödvändigt med skattehöjningar för att slippa få denna förvärrade situation för barn och ungdomar. Var finns de förslagen i svaret? De nya studier som Bengt Westerberg utlovar är naturligtvis bra. Men nu behövs i första hand åtgärder. Det finns många exempel på hur man redan nu kan vidta åtgärder. Jag undrar vilket svar Kommunförbundet får av regeringen.

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

Det hävdar att det krävs mer än 2 miljarder kronor för åtgärder för att följa upp barnomsorgslagen. Regeringen har med Bengt Westerbergs goda minne nyss varit villig att satsa över 3 miljarder kronor på vårdnadsbidraget, men varför inte på kommunerna? Det kostar att skapa kvalitet för barn.

Anf. 4 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Låt mig ta upp några av de trådar som kastades ut av Birgitta Dahl och Eva Zetterberg.

Birgitta Dahl citerade någon rektor som hade sagt att på grund av de lagstadgade bidragen till privata skolor och daghem försämrades standarden. Men sanningen är att än så länge finns inte någon lagstadgad skyldighet att dela ut några bidrag till daghem. Det uttalandet kan inte vara riktigt. Det gör att hela uttalandet faller i tvivelsmål. Rektorn vet inte vad han talar om. Han känner inte till de lagar som gäller.

Birgitta Dahl säger också att unga människor växer upp i skilda världar beroende på föräldrarnas plånböcker. Det är naturligtvis riktigt att i någon mån beror barnens standard på vilken standard föräldrarna har. Det är ingenting som har varit annorlunda under den tid Birgitta Dahl satt i regeringen. Så har det alltid varit.

Men däremot är det också sant att sedan skolpengen infördes har privata skolor öppnats för dem som tidigare under Birgitta Dahls och andra socialdemokraters ledning inte hade tillgång till dessa skolor. När skolpengen har införts har plötsligt plånböckerna inte spelat samma roll som tidigare. Vad Birgitta Dahl säger när hon vill ha bort skolpengen är att vi skall tillbaka till ett system där vissa skolor är öppna bara för dem med tjocka plånböcker. Där har Birgitta Dahl och jag vitt skilda utgångspunkter. Skolpengen har, som jag sade i mitt svar, tillkommit för att häva segregationen, inte för att förstärka segregationen.

Birgitta Dahl påstod dessutom att jag förvanskade citatet ur Socialstyrelsens rapport. Det är inte heller korrekt. Jag har kontrollerat. Det går att citera flera ställen. Men jag kan bl.a. citera ur den sammanfattning som finns i Socialstyrelsens rapport på s. 7. Där framgår det att bedömningen är att den generella kvaliteten inom barnomsorgen och förskolan är god på de flesta håll i landet. Sedan konstaterar Socialstyrelsen att det också finns ett växande antal kommuner, framför allt i storstadsområdena, där det är problem med kvaliteten. Det är precis vad jag sade i mitt interpellationssvar. Det var ingen falsk återspeglning av vad som står i Socialstyrelsens rapport utan ganska noggranna citat.

Jag måste ställa några frågor till Birgitta Dahl. Hon säger att barnen har drabbats för hårt av besparingarna. Vilka skulle drabbas av Birgitta Dahls besparingar? Är det de handikappade eller de äldre? Vilka grupper skulle drabbas hårdare? Jag ställer frågorna mot bakgrund av vad Birgitta Dahls partivän och finansministerkandidat Göran Persson gjorde mycket klart i en intervju i Kommun Aktuell för ett par veckor sedan, nämligen att det blir inga ökade statsbidrag till kommunerna om socialdemokraterna skulle återkomma till makten. Det innebär att om det skall bli mer resurser till en grupp måste det bli mindre resurser till en annan grupp. Vilka grupper är det som

skall få mindre resurser då socialdemokraterna återkommer till regeringsmakten?

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

Eva Zetterberg tog bl.a. upp frågan om upprustning av och standarden i skolorna i Stockholm. Jag kan bara notera att Stockholm för närvarande genomför den största upprustningen någonsin av sina skolor. Jag har sett många exempel på skolor i Stockholm där man har nått mycket långt när det gäller upprustningen. Mer är på väg.

*Svar på
interpellationer*

Eva Zetterberg tog också upp frågan om kommunakuten och den möjlighet som kommuner alltid har att höja skatten. Jag nämnde detta i mitt interpellationssvar – Eva Zetterberg efterlyste var svaret fanns. Jag tror varken Eva Zetterberg eller jag tycker att det är bra att man släpper efter på krav på rationalisering och effektivisering och bara låter skatterna raka i höjden. Det är naturligtvis viktigt att hålla tillbaka skatterna så långt som det över huvud taget är möjligt. Men om kommunen har uttömt möjligheterna till rationalisering och effektivisering, i varje fall på kort sikt, återstår till sist denna möjlighet att höja skatten för att bl.a. klara de skyldigheter som man har när det gäller barnen.

Men man ägnar sig åt flykt, om man tror att skattehöjningar är det sätt på vilket vi skall lösa problemet med klyftan mellan behov å ena sidan och resurser å andra sidan vid oförändrad produktivitet och effektivitet. Den klyftan uppskattades av Kommunförbundet för något år sedan motsvara 8 kr i kommunalskatt. Jag tror inte att ens Eva Zetterberg skulle vara beredd att gå upp i talarstolen och säga att hon förordar 8 kr höjd kommunalskatt fram till sekelskiftet. Om vi skall vara återhållsamma med kommunalskattehöjningar – och det är viktigt att vi är det – måste vi försöka att fortsätta effektivisera verksamheter på alla områden, inkl. de områden som rör barn på olika sätt.

Eva Zetterberg hävdade också att ingenting har skett under de borgerliga regeringsåren. De är ett fullständigt befängt påstående. Regeringen har gjort massor av åtgärder. Regeringen har exempelvis genomfört en omfattande handikappreform som inrymmer rätt till personlig assistans. Pojken Jonas, som Birgitta Dahl talade om och som Expressen skrev om, är en av dem som fått personlig assistans. Jag har träffat honom och hans mamma personligen. De har tackat särskilt, därför att denna reform är så angelägen. De var t.o.m. med på den presskonferens där jag presenterade handikappreformen.

Jag har inte ett ögonblick påstått att allting är bra. Jag säger att exempelvis barnomsorgen och skolor över lag fungerar mycket bra i Sverige, men det finns problem. Det finns problem i storstäderna som inte är nya, utan som vi känt till sedan gammalt. Det är oerhört viktigt att ytterligare åtgärder sätts in från kommunalt håll och kanske också från statligt håll för att hjälpa till att lösa dessa problem. Men det är fel att beskriva den generella utvecklingen i Sverige som en allmän nedrustning, som Birgitta Dahl gör. En sådan pågår inte.

Anf. 5 BIRGITTA DAHL (s):

Fru talman! Det menar jag verkligen, Bengt Westerberg! För en majoritet av barnen är situationen i dag väsentligt sämre än vad den har varit tidigare.

För alldeles för många barn är den mycket sämre; den är helt oacceptabel. Det är faktiskt en majoritet av våra barn som bor i storstäderna, Bengt Westerberg. Erkänn det!

Bengt Westerberg frågar var vi socialdemokrater skall ta pengarna ifrån. På vår partikongress gjordes ett mycket tydligt ställningstagande, nämligen att vi vill prioritera de verksamheter som är avgörande för barn och gamla. Och det vill vi göra först av allting. Vi har motsatt oss indragningarna från kommunerna. Vi har motsatt oss det vårdnadsbidrag som motsvarar hälften av de indragna bidragen till kommunerna, och som för övrigt kommer att få betalas av barnen. Vårdnadsbidraget är ju ofinansierat. I vår alternativa budget har vi avsatt resurser för att kunna behålla 20 000 anställda i kommuner och landsting, främst kvinnor som arbetar med barn och gamla. Vi har ett upprustningsprogram för skolor, daghem och nedslitna bostadsområden. Vi socialdemokrater talar inte om att skjuta saker på framtiden i utredningar. Vi talar om insatser nu, för de mest utsatta barnen.

Jag frågar än en gång Bengt Westerberg: Vad är regeringen beredd att göra nu, för att ge hjälp åt de barn som behöver det?

Jag är utled, fru talman, på att Bengt Westerberg och andra folktoparter förvanskar mitt och mitt partis ställningstagande för valfrihet – även i citat. Jag säger inte att segregationen beror på valfriheten. Jag säger att den beror på effekten av den politik som genomförs under alibi att vara en valfrihetsrevolution, men som i stället innehåller nedrustningar som går ut över barnen, och som innehåller inslag som direkt och dramatiskt ökar segregationen.

Det vi är överens om är att vi skall ha valfrihet. Det var den socialdemokratiska regeringen som införde rätten till fria val i exempelvis skolorna. Det vore bra om Bengt Westerberg ville erkänna det. Det vi inte är överens om är ett system med valfrihet för några få på de mångas bekostnad, särskilt på deras bekostnad som inte kan slå sig fram till valfrihet själva.

Det vore mycket bra om vi också kunde få ett erkännande från Bengt Westerberg om värdet av hela, sammanhållna system, där barn från skilda förhållanden växer upp tillsammans och lär sig av varandra. Det är en oerhört viktig del av den svenska generella välfärdspolitiken som vi bör hålla ihop om, så att barnen lär sig att respektera varandra. Det är särskilt viktigt i dag då vi lever i ett mångkulturellt samhälle, med risk för stora konflikter om barn inte får lära sig det från början. Det skulle vara värdefullt om Bengt Westerberg ville erkänna att det också på den punkten är viktigt att vi är överens.

Anf. 6 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Det har förvisso hänt mycket under denna period, Bengt Westerberg. En del åtgärder från regeringen har varit positiva, som införandet av barnomsorgslag och LSS. Men samtidigt har nedrustningen hela tiden pågått inom framför allt barnomsorg, skolor och verksamheter som omfattar barn. Det är det som jag tar upp.

Jag hävdar att den rapport från april 1994 från Socialstyrelsen som vi nu tagit del av inte är den enda som kommit. Det har kommit en rad delrapporter som lyft fram precis detta att barn i storstadsområden drabbas värst. Det faktum att barngrupperna har ökat i storlek har också lyfts fram. Det är just

dessas frågor som jag menar att regeringen skulle kunna åtgärda genom att lägga fram förslag. Men det har regeringen inte gjort.

Jag måste kommentera frågan om skattehöjningar. Vi i Vänsterpartiet har inte föreslagit en gigantisk skatteökning, Bengt Westerberg. Vi har talat om att de kommuner som vill genomföra en skattehöjning, för att kunna bibehålla en hygglig standard, borde få göra det. Men regeringen har satt in straffåtgärder som effektivt stoppar sådana planer.

Därutöver har vi i Vänsterpartiet talat om möjligheten till en kommunakut för de kommuner som har ett särskilt ansträngt läge. Men på den punkten har både regeringen och socialdemokraterna varit mycket kallsinniga.

Ett nytt skatteutjämningsförslag är bra. Jag hoppas att det tillgodoser de utsatta kommunernas behov bättre än hittills.

När det gäller upprustning av skolor och annan verksamhet i Stockholm sker det visst en mycket behövlig upprustning i Stockholm. Men många skolor har varit oerhört eftersatta. Trots att det sker en upprustning är behovet så stort att larmrapporter kommer. Det beror bl.a. på att barngrupperna har ökat i storlek. Jag återkommer till den frågan. Vi har haft den uppe många gånger tidigare. Det påvisas i rapporten hur barngrupperna generellt över hela landet ökar i storlek. Bengt Westerberg hade kunnat ta tag i den långt tidigare. Men Bengt Westerberg vägrar att ge något svar på detta.

Jag måste kommentera övriga frågor som jag inte hann med i mitt första inlägg. Barnombudsmannen är en utmärkt institution. Men varför processför man inte denna institution? Den skulle då få en betydligt större tyngd.

Problemet med asylsökande barn är att trots att det finns riktlinjer så talar praktiken hela tiden emot. Det finns ett otal rapporter som bevisar detta. Vad kommer att hända med de barn som kom efter 1 januari 1993? Skall de barnen kastas ut?

Till slut, fru talman, vill jag ta upp frågan om den rapport från Socialdepartementet som Bengt Westerberg inte tar något som helst ansvar för. Det är ju en av regeringen tillsatt arbetsgrupp som kommit med denna rapport. Men Bengt Westerberg har inte något som helst svar på den frågan. De förslag som läggs fram i denna rapport innebär någon form av rikskuponger för barnomsorgen. Jag tycker det är mycket uppseendeväckande. Regeringen borde kunna lämna någon synpunkt innan en arbetsgrupp tillsätts som utreder detta.

Anf. 7 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Får jag vad gäller det sista påståendet säga att det inte rör sig om en arbetsgrupp som är tillsatt av regeringen, utan jag gav några medarbetare i uppdrag att fundera över en svår fråga. De skulle fundera över hur relationerna mellan stat och kommun i tider när vi inför mer generella bidrag och styr mer genom lagstiftning skall se ut. De har fått möjlighet att tänka fritt kring detta och att göra ett debattinlägg. På det sättet har rapporten kommit till. Det klargörs för övrigt mycket tydligt i rapporten att det är så.

Eva Zetterberg bekräftar att mycket bra har hänt under de borgerliga regeringsåren. Det är utomordentligt bra att Eva Zetterberg inser det. Det var inte riktigt det som påstods i det föregående inlägget. Eva Zetterberg vill inte heller ha en gigantisk skattehöjning, och det är bra. Om vi är överens

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

på den punkten, måste vi också vara överens om att vi skall försöka fortsätta effektivisera verksamheten ute i kommunerna. På så sätt kan vi erbjuda en god kvalitet och ett bra utbud samt möta behov, men utan att ständigt höja skatten.

Eva Zetterberg och jag är överens om att skattehöjning kan vara en nödvändig åtgärd i vissa lägen, när man har provat alla möjligheter som står till buds, i varje fall på kort sikt.

Det finns åtminstone ett exempel på en kommun som har höjt skatten i år, och det finns exempel på flera kommuner som kommer att höja skatten nästa år, för att kunna möta de behov och problem som finns.

Skälet till att regeringen och tydligen också socialdemokraterna har varit kallsinniga till förslaget om en kommunakut är naturligtvis att vi inser svårigheterna att centralt överblicka situationen ute i kommunerna. Många kommuner skulle självfallet vara intresserade av att få regeringens bedömning eller av att undersöka möjligheterna att få stöd från regeringen. Det skulle krävas en gigantisk, central planbyråkrati för att man skulle kunna klara av denna uppgift.

I en mening finns det en kommunakut. Om en kommun råkar ut för någoting alldeles speciellt, som avviker från alla andra kommuner, som t.ex. Haninge kommun har gjort, finns möjligheten att rycka in. Men förslaget om en etablerad kommunakut, dit alla kommuner välkomnades, är inte riktigt bra.

Fru talman! Birgitta Dahl upprepade att det för majoriteten av Sveriges barn har blivit väsentligt sämre. För det har Birgitta Dahl inget som helst stöd i den rapport som Socialstyrelsen har lagt fram. Detta är ett ogrundat påstående, som Birgitta Dahl slungar ur sig varje gång hon får möjlighet att yttra sig. Jag tycker att man skall vara en aning försiktig med den typen av ogrundade påståenden som Birgitta Dahl kastar ur sig.

Birgitta Dahl sade också att socialdemokraterna har anvisat resurser för att möta alla världens problem. Det har ni inte alls gjort. Göran Persson har konstaterat att kommunerna inte kan räkna med ökade resurser under en socialdemokratisk ledning. Om man då säger som Birgitta Dahl, att det inte skall bli mer resurser, men samtidigt att det skall bli mer resurser till barnen, är det några andra som får betala. Det enda Birgitta Dahl svarar med är att räkna upp alla människor som skall få mera jobb och alla ytterligare satsningar som skall göras. Men vilka skall betala? Är det de handikappade eller de gamla som skall stå tillbaka därför att Birgitta Dahl skall satsa ännu mer på barnen?

Birgitta Dahl är fantastisk på att presentera långa önskelistor, men hon har hittills inte förmått tala om var pengarna skall tas.

Häromdagen framträdde Birgitta Dahls partisekreterare Mona Sahlin i TV och sade att det kanske var från de ensamstående föräldrarna vi skulle ta resurser, genom att börja inkomstpröva bidragsförskotten. Steget från att inkomstpröva bidragsförskotten är inte långt till steget att börja inkomstpröva bidragen. Där finns det ju möjligheter för Socialdemokraterna att få stöd här i riksdagen av Ny demokrati, som länge har krävt det. Är det sådana tankar Birgitta Dahl är inne på?

Birgitta Dahl tog upp vårdnadsbidraget. Man kan säga mycket om vård-

nadsbidraget, men en sak är helt uppenbar, och det är att det är ett stöd till familjer som i dag har det ekonomiskt sämre än andra familjer.

Det framgår mycket tydligt av den sociala rapport som Socialstyrelsen nyligen presenterade, att till de barnfamiljer som har ekonomiska problem hör just de barnfamiljer som bara har en försörjare och även barnfamiljer med två vuxna men bara en försörjare. Det är just till dessa barnfamiljer som vårdnadsbidraget kommer att gå.

Man kan ha många synpunkter på det, men man kan inte hävda att vårdnadsbidraget fördelningspolitiskt skulle vara orättvist. Det är i själva verket precis tvärtom.

Birgitta Dahl tyckte att jag skulle säga att det är viktigt med integration, dvs. att vi håller ihop människor med olika bakgrund. Jag delar helt den uppfattningen. Jag tyckte att det var fruktansvärt på den tiden när Birgitta Dahl hade det politiska huvudansvaret här i landet och det bara var de som hade riktigt tjocka plånböcker som kom in i friskolorna i Sverige, i de privata skolor som tog mycket bra betalt. Det var bara de som kunde ta fram 5 000–10 000 kr per termin som fick tillträde till de skolorna.

Där har Birgitta Dahl inte gått in och ändrat någonting, inte skapat valfrihet eller möjlighet att välja skola. Det har vi gjort, när vi har introducerat skolpengen. Det som den har bidragit till är i själva verket att häva en segregation som Birgitta Dahl aldrig gjorde någonting över huvud taget för att ändra på.

När Birgitta Dahl påstår att skolpengen skulle ha bidragit till ökad segregation, är sanningen att hon inte vet någonting om det. Jag vet inte heller så mycket om det. Den har varat så kort tid att ingen kan uttala sig om det än. Stockholms skolförvaltning har gett Bengt-Erik Andersson vid Lärarhögskolan i Stockholm i uppdrag att undersöka hur den sociala fördelningen påverkas av skolpengen. Hans rapport kommer i höst, och sedan vet vi bättre.

Sanningen är att Birgitta Dahl också på denna punkt går ut med helt ogrundade påståenden. Jag tycker att det är något uppseendeväckande att hon i så hög grad ägnar sig åt den verksamheten.

Anf. 8 BIRGITTA DAHL (s):

Fru talman! Bengt Westerberg får nog acceptera att vi har litet olika temperament.

Det jag beskriver är den verklighet jag möter. Det är sant att det i dag inte längre finns statistik ens på kommunnivå. Ingen håller reda på hur barnen har det, med det köp- och säljsystem som nu praktiseras, där demokratin sätts på undantag. Det förs inte sådan statistik som skulle behövas i en bra välfärdsstat. Det är ett av felen.

Jag vet, grundat på en rad undersökningar som har gjorts – andra än samhällets – av bl.a. SKTF och vårt parti, att det faktiskt är så att orättvisorna ökar.

En av de mycket stora bristerna med skolpengen – det går inte att snacka bort, Bengt Westerberg – är att den på ett helt felaktigt sätt utgår från att alla barn är precis lika och har lika stora behov. Man ger åt barnen efter det, inte med hänsyn till att de barn som har särskilt stora behov behöver mera.

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

Det är ur detta förhållande som de ökade orättvisorna sker. Jag tycker att det är på tiden att Bengt Westerberg erkänner verkligheten.

Det är samma sak med vårdnadsbidraget. Den ensamstående mamma som behöver ha sitt barn mer än sex timmar på daghem och som har mycket låg lön att leva på får 0 kr i vårdnadsbidrag. Med de borgerligt styrda kommunernas taxor får hon också mycket kraftiga höjningar av kostnaderna för daghem.

Den högavlönade mannen med hemmafru – hon är redan nu hemma – får behålla alltihop. Två högavlönade föräldrar som anställer en privat barnflicka får behålla vårdnadsbidraget och har avdragsrätt för hennes lön. Det är de som tjänar på detta.

Något mer orättvist än vårdnadsbidraget kan jag inte tänka mig.

Vi har fattat en rad ansvarsfulla beslut för att visa att vi lever upp till åtagandet att värna om de verksamheter som är viktigast för barnen. Det är därför vi har sagt nej till vårdnadsbidraget. Det var på den grunden vi fattade det smärtsamma beslutet att sänka ersättningen i föräldraförsäkringen, kombinerat med en pappamånad – som Bengt Westerberg inte hade fått igenom utan vårt stöd. Vi öronmärkte alla de resurserna för insatser för barn, alltifrån att kunna behålla personal i barnverksamhet och rusta upp skolor och daghem, till barnkulturinsatser av mycket stor omfattning. Bengt Westerbergs partikamrater röstade i går nej till ett anslag till en viktig sådan åtgärd, nämligen kulturinsatser för barn till flyktingar och invandrare med särskilt stora behov.

Fru talman! Vi har redovisat hur vi är beredda att prioritera barnen med konkreta insatser nu. Bengt Westerberg har redovisat att regeringen inte är beredd att göra någonting.

Anf. 9 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Bengt Westerberg hävdar att det inte är skolpeng och övriga privatiseringar som har ökat orättvisorna och ökat segregationen. Nej, men dessa åtgärder ingår som mycket väsentliga delar i ökningen av orättvisorna. Om nu Bengt Westerberg anser att jag och Birgitta Dahl åberopar fel källor, måste väl ändå Socialstyrelsens egna redogörelser duga för Socialdepartementet.

Vi har nu berört frågan om barns situation i förändringstider. Den andra sociala rapporten, som jag nämnde i mitt första inlägg, visar tydligt hur orättvisorna har ökat, hur barn blir alltmer utsatta och hur barn från fattiga familjer får en allt värre situation. Jag är helt klar över att den här situationen inte är helt ny och att den inte uppstod i och med den borgerliga regeringens tillträde 1991. Det är en process som har pågått under 80-talet. Men den har förvärrats påtagligt, bl.a. med hjälp av instrument som köp-och-sälj, ökad privatisering, skolpeng, osv.

Fru talman! Nej, jag är inte villig att göra gigantiska skattehöjningar. Där emot har den borgerliga regeringen förhindrat de kommuner som har behövt göra det att ta till sådana åtgärder.

I fråga om kommunakuten målar Bengt Westerberg upp alla tänkbara hinder, bl.a. administrativt krångel. Men just kommuner som Haninge, som har tvingats ta förnedrande lån och klara sin ekonomiska situation på ett inte

särskilt bra sätt, hade varit klart betjänta av en kommunakut. Jag tror inte att svårigheterna är så enorma som Bengt Westerberg målar upp.

Fru talman! När det gäller kommunerna talar Bengt Westerberg i svaret om att det är angeläget att man inte låter barnen drabbas när man gör besparingar. Men i Socialstyrelsens rapport visas ju just att det inte alls är barnen som har prioriterats i kommuner runt om i landet. Det är tvärtom andra verksamheter som har prioriterats på barnens bekostnad. Det är väl ingen som önskar gör indragningar för någon grupp i Sverige – det kan jag hålla med om; det är svåra val. Men det är ju det vi måste göra. Där har regeringen klart prioriterat vårdnadsbidraget, som vi var inne på här tidigare, och man har inte alls varit främmande för förslag om att skattevägen låta människor få väldigt stora subventioner för att hålla privat hemhjälp, osv.

Jag menar att regeringen klart och tydligt har tagit ställning. Man har inte givit kommunerna möjlighet att bibehålla en bra standard inom barnomsorg, inom skolan, osv. Man har valt att prioritera helt andra områden, och det gynnar inte de barn som har det sämst ställt.

Nu har Bengt Westerberg fått frågor från Birgitta Dahl och mig, men jag tror att publiken i morgon på Barnlobbys dag, där Bengt Westerberg skall redogöra för det här, blir betydligt tuffare. Det kan ju då vara bra att ha tänkt igenom och läst igenom rapporterna ytterligare några gånger.

Anf. 10 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Låt mig till att börja med vända mig till Eva Zetterberg och än en gång konstatera: om skolpengen leder till ökad segregation eller minskad vet vi ingenting om. Målet är att den skall leda till minskad segregation. Skulle det finnas någon tendens åt motsatt håll – i värsta fall kan man kanske få se bägge de här tendenserna – är det enligt min mening viktigt att man går in och undanröjer det som är skälet till att den leder till ökad segregation. Men vilken tendensen är vet vi som sagt ännu ingenting om – det får vi veta i höst.

Den sociala rapport som Eva Zetterberg talade om speglar framför allt utvecklingen under 80-talet och möjligen det första året under 90-talet. Den säger egentligen ingenting om de här senaste åren. Det vi kan konstatera med den som underlag och med det underlag som finns i regeringens kompletteringsproposition är att klyftorna i vissa avseenden vidgades under 80-talet men att utvecklingen har varit den omvända nu under början av 90-talet.

Regeringen har inte hindrat någon kommun att höja skatten i år och inte heller nästa år. Det är kommunerna själva som har fått bedöma vad de behöver göra i det avseendet, och det finns som sagt exempel på kommuner som kommer att höja skatten under 1994 och 1995.

Eva Zetterberg sade också att barn inte har prioriterats. Jag tycker inte att man kan säga så generellt. Även om man har sparat mer på områden som berör barn än på andra områden kan det där ha funnits större möjligheter att spara på ett sådant sätt att det har fungerat. I Socialstyrelsens rapport slås det fast att där man har genomfört planerade och genomtänkta besparingar har det fungerat väl. Problemen är i hög grad koncentrerade till storstäderna.

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

Birgitta Dahl sade att det numera inte finns någon statistik över hur barn har det. Statistiken har inte blivit sämre än den har varit tidigare, men vi har samlat ihop en hel del material i den rapport som vi just nu diskuterar, nämligen den som Socialstyrelsen tillsammans med andra myndigheter har tagit fram om barns villkor.

Skolpengen skall inte vara lika för alla, sade Birgitta Dahl. Nej, jag håller med om det. Jag underströk i mitt interpellationssvar att det är väldigt viktigt att kommunerna tar hänsyn till att områden har olika social tyngd när man fördelar resurser. Det är också vad Kommunförbundet rekommenderar kommunerna att göra, och de flesta kommuner gör det, även om det möjligen finns undantag som vi har anledning att vara kritiska mot.

Birgitta Dahl sade också – och det tycker jag är nästan komiskt – att hon på något sätt skulle kunna ta åt sig äran av att vi nu nästa vecka kommer att införa pappamånad. Jag råkar ha med mig ett klipp från Svenska Dagbladet där Birgitta Dahl kommenterade förslaget om pappamånad när det kom. Där liknade hon mig vid den kommunalanställda ingenjör Planertz i Birger Sjöbergs roman Kvartetten som sprängdes och sade att jag hade presenterat fyrkantiga lösningar på komplicerade problem. I stället för att införa en pappamånad borde man stimulera papporna att vara hemma. Hade Birgitta Dahl fått råda hade vi alltså inte fått någon pappamånad. Men tack vare att Birgitta Dahl representerar en minoritet blir det nu i nästa vecka en pappamånad.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1993/94:141 om vräkningar m.m.

Anf. 11 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Hans Göran Franck har ställt följande frågor till mig:

1. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta ekonomiskt, socialt och rättsligt för att minska antalet verkställda vräkningar?
2. Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att efterforska och följa upp de vräktas situation?
3. Vad gör regeringen för att hjälpa uteliggarna?

Jag har vid tidigare tillfällen här i kammaren understrukit att regeringen ser allvarligt på problem som kan uppstå i samband med att personer blir vräkta från sin bostad. Det är anledningen till att regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra villkoren för ekonomiskt och socialt svaga hushåll. Jag vill nämna de nya reglerna för bostadsbidragen, som fr.o.m. januari 1994 har medfört en rad förbättringar för dem som har låg inkomst i förhållande till försörjningsbördan och höga boendekostnader. Ytterligare förbättringar av bostadsbidraget träder i kraft fr.o.m. år 1995.

Även den nya hyreslagen, som trädde i kraft den 1 juli 1993, medförde en rad förbättringar för hyresgästerna. Lagen har varit i kraft mindre än ett år, varför det är för tidigt att uttala sig i frågan om det finns behov av ytterligare förändringar.

Socialtjänsten har en viktig roll när det gäller att stödja och hjälpa människor som riskerar att få svårigheter i samband med vräkning. Studier som gjorts pekar dock på att socialtjänstens arbete med dessa ärenden i vissa stycken är bristfälligt. Socialstyrelsen kommer därför att få i uppdrag att gå ut med information till kommunerna för att få till stånd en förbättrad handläggning av ärenden som rör vräkningar.

Regeringen har inom Finansdepartementet tillsatt en arbetsgrupp för att följa utvecklingen när det gäller bostadsförsörjningen för svaga hushåll. Arbetsgruppen kan också, om så bedöms nödvändigt, föreslå åtgärder. Jag har erfaren att ingen av de myndigheter och organisationer som är företrädare i arbetsgruppen, dvs. Socialstyrelsen, Boverket, Kommunförbundet, SABO och Fastighetsägareförbundet, anser att förhållandena blivit sådana att det föreligger behov av statlig tvångsreglering för att klara bostadsförsörjningen för de svaga hushållen.

Vad gäller frågan om vilka åtgärder som vidtagits för att efterforska och följa upp de vräktas situation vill jag erinra om det av Socialdepartementet och Konsumentverket finansierade forskningsprojektet vid Institutet för social forskning, som har redovisats i rapporten *Vräkt i laga ordning*. Institutet har därefter av Socialstyrelsen beviljats ytterligare medel för ett fortsättningsprojekt för att undersöka hur socialtjänsten, bostadsbolagen och kronofogdemyndigheterna arbetar med hushåll som vräks eller riskerar att vräkas. Resultatet av studien kommer att presenteras under hösten 1994.

Slutligen vill jag som svar på den sista frågan om vad regeringen gör för att hjälpa uteliggare nämna att det uppdrag som regeringen gett Socialstyrelsen att bl.a. kartlägga problemet med bostadslöshet och analysera de bakomliggande orsakerna kommer att slutredovisas till regeringen senast den 1 september 1994. Det är för tidigt att i dag bedöma om detta kommer att förändra åtgärder från regeringens sida.

Anf. 12 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Det är bra att socialministern ser allvarligt på vräkningsproblemen. Men det räcker inte. Det avgörande är de åtgärder som sätts in för att undanröja orsakerna till vräkningar och göra insatser för att kraftigt minska dem. Det gäller också att kunna sätta in åtgärder för att hjälpa dem som drabbats av detta allvarliga ingrepp.

"Hela tiden låg det där med hotet om vräkning och malde i bakhuvudet", berättar Göran, ett av ödena bakom de 1 729 hushåll i Stockholms län som vräktes 1993.

Enligt statistiken är Göran också tämligen representativ: i fyrtioårsåldern, ensamstående, tidvis arbetslös och med ett förflutet som missbrukare.

Antalet vräkningar ökade 1993 kraftigt jämfört med 1992. I Stockholms län registrerades 3 771 vräkningar, varav som sagt 1 729 verkställdes, mot 1 369 året före, vilket innebär en ökning med 26 %. För riket i dess helhet var ökningen procentuellt t.o.m. något större. Totalt registrerades 21 583 vräkningar under 1993 i Sverige, varav 7 610 vräkningar verkställdes.

I min interpellation har jag redovisat att det under första kvartalet i år var

en mindre minskning av antalet vräkningar. Det kan bero på att det under det kvartalet har gjorts färre ansökningar.

Av en nyligen publicerad utredning framgår att tvåbarnsfamiljer och pensionärshushåll sitter i kläm. Tvåbarnsfamiljen är den stora förloraren 1994. Den har enligt nyligen presenterade uppgifter ca 600 kr mindre att röra sig med per månad jämfört med 1993. Kostnadsökningarna härrör framför allt från att skatten ökar mer än inkomsten, höjda barnomsorgsavgifter m.m.

De ändringar i hyreslagen som riksdagen beslutade om förra våren har uppenbarligen inte inneburit någon väsentlig förstärkning av hyresgästernas trygghet. Som anförs i rapporten Vräkt i laga ordning synes ändringarna inte vara tillräckliga för ekonomiskt svaga hushåll. Ytterligare åtgärder bör övervägas. Bl.a. bör tidsfristerna vid dröjsmål med hyresbetalning förlängas, reglerna vid upprepade betalningsförsummelser liberaliseras och nya regler om påminnelse av hyresbetalning utformas.

Det är djupt otillfredsställande att människor vräks från sina hem på grund av förhållandevis blygsamma hyresskulder. Socialtjänstens rådgivning och stöd måste förbättras. Under senare år har socialtjänsten fått vidkännas stora nedskärningar, vilket i sin tur har minskat möjligheterna att ge de vräkningshotade erforderlig hjälp. En försöksverksamhet med s.k. vräkningsakut bör enligt min mening omedelbart inledas och då främst i storstadsområdena.

Den arbetsgrupp som omnämns av socialministern är okänd för Hyresgästernas riksförbund. Förbundet är inte heller representerat där. Socialministern uppger att hyresvärdarna är med i gruppen och att de anser att det inte föreligger behov av statlig tvångsreglering. Jag undrar vad som i det här sammanhanget avses med statlig tvångsreglering.

Den övervägande delen vräks för en skuld som understiger 20 000 kr enligt utredningen. Den utredningen kom för snart ett år sedan. Regeringen och Socialstyrelsen har haft gott om tid för att följa upp att handläggningen av dessa ärenden ute i kommunerna fungerar på ett för människorna mer tillfredsställande sätt.

Fru talman! Jag vill inte påstå att de tidigare hårbärgena för hemlösa var så särskilt människovärdiga. Men de fungerade bra mycket bättre än SL-bussar, trappuppgångar och brospann där uteliggarna finns i dag. Även om det är en kommunal uppgift undrar jag om inte regeringen borde ta en diskussion med kommunerna för att skapa mer värdiga miljöer för de människor som blir utestängda från samhället på grund av bristande åtgärder mot arbetslöshet, sjukdom och det allmänt kyligare klimatet i samhället gentemot dem som är annorlunda. Det handlar om att skapa en opinion och uttala en stark politisk vilja.

Sammanfattningsvis nödgas jag konstatera att alldeles för litet blivit gjort för att ge information, hjälp och stöd åt vräkningshotade och uteliggare. Inte heller har aktuell lagstiftning varit tillräcklig. De förebyggande åtgärderna måste förstärkas.

Anf. 13 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Som vi har konstaterat vid flera tidigare interpellationsdebatter under åren är Hans Göran Franck och jag överens när gäller utgångs-

punkterna och målet, nämligen att vi skall göra vad vi kan för att undanröja orsakerna till vräkningar och bostadslöshet av andra skäl.

Den ändring i hyreslagen som jag nämnde trädde i kraft den 1 juli förra året. Den innebär bl.a. att man har förlängt tidsfristerna när det gäller dröjsmål med betalning som grund för uppsägning från tidigare två vardagar till en vecka. Återvinningstiden har förlängts från tolv vardagar till tre veckor. Om detta är tillräckligt eller inte tycker jag är för tidigt att uttala sig om. Lagen har alltså gällt knappt ett år. Det innebär att vi inte har särskilt mycket erfarenhet av hur lagändringarna påverkar situationen. De bör rimligen ha påverkat situationen till det bättre. Självklart skall vi följa upp detta. Är det motiverat med ytterligare förlängningar får vi överväga det framöver.

Jag nämnde också i svaret att bostadsbidragen har förbättrats bl.a. för att stödja sådana familjer som Hans Göran Fanck talar om. Inriktningen i bostadsbidragen har varit framför allt att försöka hjälpa dem som har en stor försörjningsbörda och höga hyror. Man kan konstatera att ungefär 40 % av barnhushållen år 1992 hade en hyreskostnad som överskred den övre hyresgränsen. Nu är vi nere i ungefär 20 %. Det har alltså skett en kraftig förbättring, en tydligare koncentration på fördelningspolitiska ambitioner när det gäller bostadsbidragen.

Att den arbetsgrupp som arbetar på Finansdepartementet är okänd för hyresgästerna tror jag faktiskt inte riktigt på. Den har omnämnts i tidigare interpellationssvar här i riksdagen, och jag tror att de läses med stort intresse på Hyresgästernas riksförbund. Varför förbundet inte är med i arbetsgruppen vet jag faktiskt inte. SABO, Boverket och Socialstyrelsen m.fl. är med. Hur man har resonerat exakt när det gäller sammansättningen av gruppen kan jag inte redogöra för.

Till sist delar jag i hög grad Hans Göran Francks uppfattning att de lagar och möjligheter som finns inte tillräckligt utnyttjas av socialtjänsten. Det är skälet till att vi kommer att ge Socialstyrelsen i uppdrag att gå ut mer aktivt och informera socialtjänsten ute i kommunerna så att de vet hur man skall agera i sådana här fall. Det handlar i ganska hög grad om socialtjänsten ute i storstadskommunerna. Det gäller för övrigt också de bostadslösa.

Enligt den inventering som Socialstyrelsen gjort på vårt uppdrag finns det i stort sett lika stort antal tillfälliga bostäder av olika slag som antalet bostadslösa. Men det gäller på riksnivå. I storstäderna, som i Stockholm, är obalansen stor. Där finns ett betydligt större antal bostadslösa än tillgång på tillfälliga bostäder av olika slag. Detta är naturligtvis ett stort problem. Det visar också att det är svårt att gå ut med generella regler och anvisningar. Man får anpassa litet grand efter hur situationen ser ut. Det här är som sagt framför allt ett storstadsproblem, i hög grad koncentrerat till just Stockholms kommun.

Anf. 14 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att socialministern ser allvarligt på problemet. På det sättet uppfattar jag att socialministern har förståelse för att jag gång på gång tar upp de här frågorna. Jag tycker att det här är en viktig politisk fråga, men det är också en samvetsfråga att ständigt konfronteras med dessa problem.

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

Jag får många brev om detta. I morse fick jag ett brev från en varvsarbetare. Han skriver att människor blir uppbragta, särskilt när det är fråga om barnfamiljer. Han tycker att det är en bäcksvart fläck för oss alla i dag att barnen, de oskyldiga, blir lidande och skadade för lång tid.

Det är sådana här brev som gör att man inte kan stilla sitt samvete. Det måste till fler åtgärder.

Socialministern talar om tidsfristerna i hyreslagen. Jag var själv med i Hyreslagsutredningen. Jag varnade starkt för att välja de kortare tiderna. Vi hade förslag i utredningen om betydligt längre tider. Det behövs verkligen för att man skall kunna agera och göra insatser. Det är för korta tider, och det är inte bra.

Över huvud taget hade utredningen en rad andra förslag som jag hoppas att socialministern väl känner till. De här förslagen är så bra att det snabbt kan läggas ett förslag på grundval av dem. Det är en helhetslösning som föreslås i utredningen, där vi i allt väsentligt var ense. Det var bara på någon punkt som en ledamot gjorde invändningar.

Socialministern talar om bostadsbidragen. Det är bra om de ytterligare förbättras. Men faktum är att det även när det gäller bostadsbidragen är många som inte kan få nämnda förbättringar. Tydligen är det en av orsakerna till att den kraftiga ekonomiska försämringen för vissa grupper i samhället har trätt in.

Det är märkligt att Socialstyrelsen tar så lång tid på sig. Men jag hoppas att det besked som vi nu fått kommer att betyda att man snabbar på.

Anf. 15 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Låt mig bara erinra om att ändringarna i hyreslagen också innebar att socialnämndernas möjligheter att ingripa förbättrades. Det finns alltså fler ändringar än de som jag tidigare redovisade. Det är möjligt att ytterligare åtgärder kan vidtas. De här åtgärderna var ändå stora steg i rätt riktning och för att hantera de problem som vi talar om. Jag tycker att det finns skäl att vänta och se hur de här åtgärderna slår innan ytterligare förändringar görs.

När det gäller bostadsbidragen har vi haft mycket kraftiga kostnadsökningar under senare år. Det sammanhänger naturligtvis med att vi har en besvärlig ekonomisk situation. Fler människor hamnar i knappa ekonomiska omständigheter och behöver därför få hjälp. Men jag tycker också att det är ett exempel på att de yttersta skyddsnät som vi har faktiskt fungerar. Man skall således inte bara beklaga sig när bostadsbidragskostnaderna stiger utan också, tycker jag, glädja sig åt att här finns ett fungerande skyddssystem som kan träda in och komplettera människors inkomster så att de kan bo kvar i sina lägenheter även när det är ekonomiskt ganska kärt.

I viss mån delar jag Hans Göran Francks kritik mot att Socialstyrelsen inte har varit mer aktiv när det gäller att tidigare gå ut till socialtjänsten. Det är därför som jag nu har gett beskedet att regeringen kommer att ge Socialstyrelsen ett direkt uppdrag. Vi tycker alltså att saker borde ha hänt, men nu skall vi se till att det händer något.

Anf. 16 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Det är bra. Då var det ändå någon nytta med den här debatten.

När det gäller den ekonomiska sidan vill jag bara säga att det förvisso finns knappa resurser. Det vet vi alla. Men när det gäller vräkningarna måste man ha i minnet att det är en väldigt dyr procedur. Det betyder ju att de kostnader som kronofogdarna har för det här, kostnaderna för magasinering av möbler och de väldiga problem som följer när man på ett eller annat sätt söker nå en lösning, uppgår till stora belopp.

Jag skulle tro att socialministern, om han gjorde en undersökning i departementet för att se över de kostnader som är förenade med de här åtgärderna, skulle komma fram till att förbättringar på detta område skulle kunna vara ekonomiskt fördelaktigt.

Själv tillhör jag kronofogdens styrelse i Stockholms län. Jag har där fått god inblick i vräkningsfrågorna, i hur det här går till och i vad som sedan händer. Det är också en av anledningarna till att jag ständigt återkommer till de här frågorna. Det finns kritik och det råder bedrövelse bland dem som arbetar med dessa frågor med anledning av att det görs så pass litet. Jag, och även de som har detta arbete, tycker att man ser litet kortsynt på de här frågorna, även från ekonomisk synpunkt.

Anf. 17 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Fru talman! Kronofogdemyndigheter och andra som kommer in på sådana här ärenden har skyldighet att kontakta socialtjänsten. Det är ytterst där som man har att bedöma om man skall gripa in och hjälpa personer. Socialtjänsten har också skyldighet att följa upp de personer som blir vräkt, att se vad som sedan händer.

Jag tycker, i likhet med Hans Göran Franck, att det naturligtvis är rimligt att väga olika kostnader mot varandra och att hela tiden försöka välja den kostnad som innebär den mest humana lösningen. I många fall kan det innebära att socialnämnden går in och hjälper till med betalningen av hyresskuld för en viss period. Det sker också i stor omfattning.

Det är riktigt att antalet ansökningar om vräkning och verkställda vräkningar ökade 1993. Men andelen verkställda vräkningar i förhållande till antalet ansökningar minskade kraftigt 1993. Det kan man möjligen se som ett positivt tecken mitt i den bedrövelse som Hans Göran Franck talar om.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1993/94:145 om anknytningsfall

Anf. 18 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Ingela Mårtensson har frågat mig om regeringen kommer att förelägga riksdagen en proposition vad gäller anknytningsfall innan riksmötet är slut och om det finns möjligheter för regeringen att ta initiativ till förändringar i dessa fall utan att riksdagen behöver fatta beslut.

Utredningen om översyn av vissa delar av utlänningslagen m.m. lämnade

Prot. 1993/94:112

27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

sitt slutbetänkande den 2 maj. Betänkandet gick i sin helhet på remiss den 3 maj, och samma dag kallades remissinstanserna till en hearing som hölls den 19 maj avseende betänkandets förslag om möjligheten att få en ansökan om uppehållstillstånd prövad efter inresa. Vid hearingen framkom att samtliga remissinstanser var eniga om att reglerna borde ändras i en generösare riktning. Regeringen anser att denna fråga är av sådan vikt att den bör behandlas så snart som möjligt.

Det är regeringens avsikt att förelägga riksdagen en proposition avseende denna del av betänkandet före sommaren. Jag håller med Ingela Mårtensson om att det finns anledning att ändra utlänningslagens bestämmelser i denna del. Dagens ordning för att pröva ansökningar om uppehållstillstånd före inresan i Sverige är alltför rigid. Det bör vara möjligt att mjuka upp regeln, så att man undviker de fall där det kan anses stötande att en utländsk medborgare måste lämna landet för att ansöka om ett uppehållstillstånd som det inte kan råda något tvivel om att han eller hon kommer att få. Det gäller de fall då en utlänning befinner sig i Sverige när ansökan om uppehållstillstånd görs eller prövas. En sådan ansökan får i dag bifallas endast om utlänningen har rätt till asyl eller skall återförenas med en nära familjemedlem som han/hon tidigare sammanlevt med eller det annars finns "särskilda skäl".

Enligt Invandrarverkets praxis utgör en anknytning som uppstår under utlännings illegala vistelse här i landet normalt inte "särskilda skäl" eller skäl till undantag från huvudregeln. I februari i år fattade regeringen en rad praxisbeslut avseende denna typ av ärenden. Regeringen fann att i fall där det fanns gemensamma barn med i bilden utgjorde detta särskilda skäl och att uppehållstillstånd bör beviljas.

Det förslag till ändring som regeringen kommer att föreslå omfattar dock inte de fall där anknytningen åberopas i en ny ansökan, efter ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. En ny ansökan får bifallas bara om den avser omständigheter som inte prövats tidigare och om det annars finns "synnerliga skäl" av humanitär art. I förarbetena till utlänningslagen har man sagt att endast ett gemensamt barn inte är tillräckligt för att en ny ansökan skall kunna bifallas. I dessa fall måste det finnas någon ytterligare omständighet för att "synnerliga skäl" skall anses föreligga.

Normalt skall ansökan lämnas in vid svensk utlandsmyndighet i sökandens hemland. Invandrarverket prövar dock alla ansökningar som kommer in, oavsett om de är anhängiggjorda vid annan svensk utlandsmyndighet. Sådan utlandsmyndighet är dock inte skyldig att göra någon anknytningsutredning, vilket innebär att ansökan kan vara ofullständig och att detta kan vara ett skäl till att Invandrarverket avslår den. I vissa fall hänvisas då utlänningen till svensk utlandsmyndighet i hemlandet; detta för att möjliggöra en komplett utredning med de handlingar och intyg som krävs.

Regeringen har inte möjlighet att ta initiativ till praxisförändringar utan att riksdagen beslutar i saken. Den enda möjlighet regeringen i dag har att styra praxis är att fatta beslut i enskilda ärenden som Invandrarverket eller Utlänningsnämnden överlämnat i syfte att få vägledning i sitt beslutsfattande. Regeringen avser dock att utse en särskild utredare med uppdrag att lägga fram ett förslag om vilka styrmedel regeringen bör ha till sitt förfogande för att kunna styra rättstillämpningen i asylärenden.

Fru talman! Jag skall be att få tacka invandrarministern så mycket för svaret på min interpellation. Jag vill också uttrycka min tacksamhet över att invandrarministern verkligen tar de här frågorna på allvar och är bekymrad över dagens situation. Hon påpekar just att det är en rigid hållning som har verkat under några år.

*Svar på
interpellationer*

Just det förhållandet att invandrarministern har tillsatt en utredning, som nu har blivit klar, har visat att det finns anledning att mjuka upp reglerna och även den snabba hanteringen. Vi fick vänta mycket länge på den här utredningen, måste jag säga, och det har varit olyckligt för många människor. Nu har utredningen äntligen kommit och regeringen har, tycker jag, agerat snabbt genom att utredningen så fort den hade kommit också skickades ut på remiss. Dessutom har man haft en hearing. Det tycker jag är mycket bra, liksom att man lägger sådan vikt vid de här fallen att man anser att de bör behandlas snart.

I svaret sägs att samtliga remissinstanser var eniga om att reglerna borde ändras i en generösare riktning. Jag har också fått signaler om att det var på det viset, förutom att någon sade att Utlänningsnämnden hade vissa tveksamheter till generösare regler. Men jag hoppas att även Utlänningsnämnden tar till sig de synpunkter som kommer fram och vill medverka till en mjukare inställning i de här frågorna. De rör en grupp människor som lider mycket av att vi har den tingens ordning som vi har i dag.

Ett problem som jag tar upp i min interpellation gäller just den grupp personer där en utländsk medborgare har anknytning till en svensk medborgare eller någon som har uppehållstillstånd här i Sverige. De har själva sökt asyl och sedan fått avslag på sin asylansökan. Beslutet om asyl och utvisning eller avvisning har vunnit laga kraft, och då får de inte göra en ny ansökan.

Här har rätt en viss förvirring om vilken information de här personerna har fått. De informationer som jag har fått om sådana här fall är att man har sagt till dessa personer att de skall vänta på sin asylansökan. Först måste den klaras av. Då väntar de på att de skall få besked, för de tror att de skall få asyl. Man söker asyl som flykting och vill naturligtvis också bli behandlad på det viset.

Under tiden har det tillkommit att man har etablerat ett förhållande och vill av den anledningen vara kvar här. Då har en del personer trott att man först väntar på besked om sin asylansökan, och sedan kan man söka på anknytning, om man skulle få ett negativt besked.

I stället visar det sig att man sitter i en hopplös situation. Man måste tillbaka till hemlandet för att söka. Utlänningsnämnden har gjort bedömningen att personen i fråga kan åka hem och då får han eller hon göra det.

I flera fall är det på det viset att de här människorna helt enkelt inte vågar åka hem. Jag har tidigare med invandrarministern haft uppe till diskussion ett fall med en koptisk kristen som absolut inte vågar åka till Egypten på grund av repressalierna mot kristna där. Han gömmer sig i stället i Sverige, därför att han har familj och barn här. Han är, tycker jag, ett självklart fall där det handlar om anknytning. Det handlar om en familj där till slut även den som har uppehållstillstånd tvingas gömma sig för att kunna vara tillsam-

mans med sin man och för att barnet skall kunna vara tillsammans med sin far.

Omständigheterna är mycket olyckliga när det gäller den här gruppen, som är en ganska stor grupp. Det gäller flera hundra familjer. Man borde kunna få någon lösning till stånd för dem, för de mår mycket dåligt. De är i så fall också beredda på att man förlänger tiden för uppskjuten prövning av deras fall utöver två år, så att man kan bevisa att det är seriösa förhållanden det handlar om. Det är inte fråga om skenäktenskap. Men det är stort lidande som de får utstå.

I vissa fall har personerna i fråga begett sig utomlands. De har fortfarande kanske inte vågat åka hem. Det finns de som sitter i Grekland, i Danmark och litet varstans och väntar. De har gjort som man har sagt till dem att göra, de har åkt ut för att söka tillstånd. Sedan sitter de där och får inga besked. Jag vet att det i ett fall är fråga om en libanesisk medborgare som sedan nio månader sitter i Köpenhamn. Till honom har man sagt att det går bra att söka därifrån. Sedan sitter han där och väntar. Tänk vad det kostar att bosätta sig utomlands, att inte kunna söka arbete eller någonting, och vilket lidande det innebär för det här paret att inte kunna vara tillsammans.

Det går också ut mycket olika information om att kunna söka på svenska ambassader utomlands. Ibland säger man att det går att söka i t.ex. Turkiet. Jag känner till en iransk kvinna, höggravid, som fick beskedet att om hon inte kunde åka till Iran skulle hon åka till Turkiet. Man kan bara föreställa sig vad det skulle innebära att höggravid åka till Turkiet. Vilka större möjligheter finns det att komplettera ansökan i Turkiet?

Anf. 20 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBÖ (fp):

Fru talman! Det är riktigt som det står i svaret att de som var kallade till hearingen tyckte att det borde göras förändringar. Sedan framkom det vid hearingen synpunkter på själva lagtextens utformning. Det arbetar vi just nu med på departementet. När det finns en ny lagstiftning har våra myndigheter självklart skyldighet att följa den lagen. Det utgår jag också från att de kommer att göra.

När det gäller frågan om när en asylansökan prövas är det på det sättet att alla omständigheter kan tas fram i den ansökan. Skulle det under loppet av prövningen komma fram nya skäl, t.ex. att man har hittat en anknytning här i Sverige, kan det prövas inom ramen för asylansökan. Det är naturligtvis besvärande om det har varit på det sättet att det finns personer som har fått informationen att man först skall vänta på prövningen av de politiska skälen och därefter ta upp anknytningen. Så skall det inte gå till, utan alla omständigheter kan tas fram i asylärendet.

Ingela Mårtensson sade att det finns flera hundra fall som har fått sin asylansökan slutligt prövad. Det kan också röra fall där det har ingått att ta ställning till anknytningen som sådan. I de här fallen är det fråga om s.k. ny ansökan, som prövas av Invandrarverket och som inte går att överklaga någon annanstans. Det förslag regeringen nu arbetar med omfattar inte de här fallen.

Så sent som i våras behandlade riksdagen frågan om kriterierna för att man skall kunna göra ny ansökan om uppehållstillstånd. Det är inte aktuellt

att nu igen gå in och ändra skälen för att få uppehållstillstånd efter en ny ansökan. I dag krävs det synnerliga skäl för att man skall kunna få det.

I förarbetena när det gäller ny ansökan står det att bara det faktum att det har uppstått en ny anknytning inte är ett synnerligt skäl. Men om det även tillkommer andra omständigheter kan man få en ny ansökan om uppehållstillstånd beviljad på grund av anknytning. Regeringen fattade beslut i ett sådant ärende den 2 december 1993. I det fallet fanns det två gemensamma barn och även andra omständigheter som tillsammans utgjorde synnerliga skäl. Personerna fick alltså uppehållstillstånd i Sverige.

När det gäller frågan om att söka uppehållstillstånd från ett tredje land nämnde Ingela Mårtensson i sin interpellation att Invandrarverket inte behandlade sådana ärenden. Det gör Invandrarverket. Utlandsmyndigheterna är dock inte skyldiga att göra en anknytningsutredning. Om det inte finns en anknytningsregel kan det bli avslag från Invandrarverket. Då återstår endast att åka tillbaka till hemlandet.

Om det redan har gjorts en anknytningsutredning här i Sverige, och man åker till tredje land och söker uppehållstillstånd, är det klart att den utredningen kan användas i ärendet om sökanden åberopar det. Men om utlandsmyndigheten i det tredje landet inte gör en anknytningsutredning återstår faktiskt bara att åka tillbaka till hemlandet.

Ingela Mårtensson redovisar ett antal fall som pekar på att det möjligen finns brister i informationen om vad som faktiskt gäller i de här frågorna. Det är naturligtvis inte särskilt bra. Jag vet att man på Invandrarverket är mycket duktig på att ta fram informationsmaterial, och det är möjligt att det informationsmaterial som gäller anknytningar borde ses över. Jag har det inte aktuellt för mig.

Anf. 21 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Fru talman! När det gäller den här gruppen sade invandrarministern att riksdagen nyligen har tagit ställning, och det var ju med anledning av en motion som jag tog initiativ till under motionstiden och som sedan behandlades under våren. I utskottet sade man klart ifrån att man borde ha en mjukare hållning, precis som också antyds i svaret. Vi visste att det var en utredning på gång och att regeringen skulle komma med förslag. Därför tog inte riksdagen ställning till motionen utan man – som man brukar göra – hänvisade till denna utredning. Men det hade i alla fall klart uttalats att det skulle ske en uppmjukning.

I svaret står det att i förarbetena till utlänningslagen har man sagt att endast ett gemensamt barn inte är tillräckligt för att en ny ansökan skall kunna bifallas. Det slås fast. Skulle man inte kunna tänka sig att i en ny proposition framföra en annan uppfattning? Om det finns ett gemensamt barn borde det vara skäl nog för att man skall få leva tillsammans och för att barnet skall kunna få leva tillsammans med sin far eller mor. Jag förstår inte att det inte kan vara ett tillräckligt skäl för att man skall kunna få göra en ny ansökan. Jag förstår inte heller att det skall behövas ytterligare saker för att det skall anses föreligga synnerliga skäl.

Det sprids en massa information och det är oklart vad som gäller, precis som Birgit Friggebo sade. Det sprids olika uppgifter om vad Invandrarverket

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

har sagt. Man vet inte riktigt om det som man får sig återgivet egentligen är korrekt, t.ex. när det gäller varifrån man kan söka.

Det påstås att man inte kan söka uppehållstillstånd från svenska ambassaden i Finland, på grund av att Invandrarverket inte behandlar ansökningar därifrån.

Jag hörde nyligen om ett annat ärende som hade behandlats i Norge. Invandrarverket ansåg att den här personen skulle ansöka om uppehållstillstånd från hemlandet, och därför behandlades inte ärendet. I det andra fallet som jag tog upp var det en person från Iran som blev utvisad till Turkiet. Det finns väl inte större möjligheter att komplettera en ansökan i Istanbul i Turkiet än vad det finns i Sverige? Krokvägarna är väldigt många. Det behövs verkligen information så att de som söker vet vad som gäller.

Anf. 22 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! När det gäller vad som har behandlats i riksdagen i vår är det riktigt att Ingela Mårtensson har avgivit en motion. Man kan säga att resultatet av den motionens behandling kommer att återfinnas i regeringens proposition. Vad jag åsyftade var att själva begreppet ny ansökan, dvs. den ansökan som man gör efter det att man har fått sitt ärende slutligt prövat, har varit uppe till särskild behandling i riksdagen i vår. Riksdagen har fattat beslut om vilka kriterier som skall gälla vid en ny ansökan.

Det kan tyckas att det inte är särskilt generöst att man inte tar hänsyn till det faktum att det finns barn med i bilden, när man prövar en ny ansökan. Men då skall man komma ihåg att i själva grundärendet, en asylansökan som sedan kanske omvandlas till en anknytningsansökan, får Invandrarverket bifalla ansökan om personen har sammanbott med någon under ett år, om det finns gemensamma barn eller om kvinnan är gravid. Det betyder att om man för fram sina skäl i den vanliga ansökan och kvinnan är gravid vid det tillfället, så får man stanna.

Om man får ett avslag är tanken att man skall lämna Sverige inom två veckor. Under den tiden hinner man ju inte skaffa sig barn. Det är när man inte avvisas, eller lämnar landet frivilligt, som komplikationer uppstår. Detta är ett bekymmer. Å ena sidan kan det ställas humanitära krav på att människor som har anknytning till varandra skall kunna vara tillsammans. Å andra sidan kan resultatet bli att personer undanhåller sig avvisningen och inte reser hem.

Problemet är att om detta skulle föras in som ett kriterium för en ny ansökan blir det en uppmaning till människor att inte åka tillbaka till sina hemländer när de har fått ett avslag. Men för dem som verkligen har en seriös anknytning, som väntar barn tillsammans, finns det en möjlighet att återropa det skälet i det vanliga asylärendet. Då får man stanna i Sverige.

Ingela Mårtensson tog återigen upp frågan om huruvida Invandrarverket behandlar ansökningar som kommer från ett tredje land. Enligt den information som jag har, och som jag tror är riktig, behandlar Invandrarverket de ansökningarna. Men det är klart att det blir avslag om det inte har gjorts en ordentlig anknytningsutredning. Våra utlandsmyndigheter i tredje land är inte skyldiga att göra sådana anknytningsutredningar. Det är däremot utlandsmyndigheterna i hemlandet skyldiga att göra.

Anf. 23 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Såvitt jag förstår har Invandrarverket uppfattningar om vilka utlandsmyndigheter som skall kunna göra utredningarna. Det har ju också förekommit påståenden om att dessa inte kan göras från de nordiska länderna. Står det någonstans att man inte kan göra det?

En libanes väntar sedan nio månader tillbaka i Danmark. Han fick uppgiften att han kunde söka uppehållstillstånd därifrån. Men det har varit en mängd byråkratiska hinder, varför hans ansökan fortfarande inte har behandlats. Han har gjort som han har blivit tillsagd och ändå fungerar det inte. Vissa säger att man inte kan ansöka från nordiska länder.

I ett fall nyligen där ansökan hade gjorts från Norge beslutade Invandrarverket att ansökan skall göras från hemlandet.

Reglerna för varifrån man kan söka är väldigt förvirrande. Det vore bra om det klart framgick hur detta skall gå till när det gäller utlandsmyndigheterna.

Jag känner till en kosovoalb som fick ett avvisningsbeslut. Han blev tvungen att lämna landet, men han vågade inte åka tillbaka till sitt hemland, eftersom han riskerade att åka in i det militära och delta i kriget. Han gav sig av till Tyskland, samtidigt som det visade sig att den flicka som han under lång tid hade varit tillsammans med i Sverige var gravid. Nu är hon höggravid medan han är i Tyskland. Han får inte komma hit, och hon är alldeles förtvivlad. Hon har dessutom en svår situation i övrigt och behöver verkligen stöd av denne man som hon väntar barn tillsammans med – hon kommer att föda inom de närmaste veckorna. Hon har verkligen stridit för att han skall kunna få komma hit.

Om man har ett förhållande är det inte alltid säkert att man vet att man väntar barn. Graviditeten är kanske inte ens känd när man får det slutliga beskedet. Sedan är det hopplöst. Även här fordras en viss information. Det har rått olika uppfattningar om huruvida man skall åberopa anknytning när man lämnar in en asylansökan. Så nog finns det behov av mera information.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1993/94:139 om bidragen till de politiska ungdomsförbunden

Anf. 24 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Fru talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta mot bakgrund av att olika organisationer/föreningar erhållit offentligt bidrag på ett otillbörligt vis. Ungdomsorganisationerna ger ungdomar möjlighet att själva organisera och driva verksamhet runt ett gemensamt intresse. Ungdomsorganisationernas verksamhet bidrar därmed till såväl demokratisk fostran som social gemenskap och meningsfull fritid för ungdomar. Bidragen till ungdomsorganisationerna skall ses som ett konkret sätt att stödja deras verksamhet utifrån de positiva effekter för samhället som de medför.

Det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna fördelas av Statens

ungdomsråd ges i form av ett generellt bidrag och ett särskilt bidrag. Det är endast det generella bidraget som formellt prövas mot antalet medlemmar. Det generella bidraget består av ett grundbidrag som är lika för alla och ett rörligt bidrag som är beroende av antalet medlemmar, antalet aktiviteter och antalet lokalavdelningar. Det generella bidraget ges för närvarande till 48 organisationer och omfattar ca 65 miljoner kronor. Bland mottagarna ingår bl.a. de politiska ungdomsförbunden, som Sten Andersson berör i sin interpellation.

Det påstådda fusk som refererats i massmedierna ligger åtskilliga år tillbaka i tiden. De flesta av anklagelserna rör felaktigheter som skulle ha begåtts i slutet av 1970- och början av 1980-talet. Många åtgärder har vidtagits sedan dess för att stärka granskning och kontroll av bidragen. Sedan år 1982 är organisationerna skyldiga att i samband med bidragsansökningarna lämna en verksamhetsberättelse med en av auktoriserad eller godkänd revisor bestyrkt kostnadsredovisning. Kontrollen stärktes ytterligare år 1989 genom krav på att en revisor måste kontrollera och godkänna de uppgifter som lämnas in av en organisation. Dessutom infördes år 1992 ett förfarande där berörda revisorer tillsändes skriftliga anvisningar om hur denna granskning skulle gå till bl.a. vad avser betalande medlemmar.

När det sedan gäller själva beräkningsgrunden för bidragen har förändringar gjorts så att bidragets storlek numera är mindre beroende av antalet medlemmar och mer av antalet aktiviteter.

Bidragen till barn- och ungdomsorganisationerna har nyligen varit föremål för översyn. Regeringen har i sin proposition om ungdomspolitik (1993/94:135), vilken behandlades av riksdagen i onsdags, som ett resultat av översynen lagt fram förslag om en ökad målrelatering samt en förstärkt prövning och utvärdering av bidragen. Syftet med denna förändring är att åstadkomma ett mer effektivt utnyttjande av bidragsmedlen. Den förstärkta utvärderingen av bidragen kommer att resultera i en ökad kunskap om ungdomsorganisationerna och deras verksamhet. Utvärderingen kommer därigenom också att ge ett bättre underlag för att bedöma trovärdigheten i organisationernas bidragsansökningar. Statens ungdomsråd, som den 1 juli i år övergår till att heta Ungdomsstyrelsen, får här i uppdrag att utveckla ett utvärderingssystem som bl.a. skall bedöma hur organisationerna lever upp till de formella kraven för att erhålla bidrag.

Jag har fått information om att Statens ungdomsråd nyligen har beslutat att ta ytterligare steg för att skärpa kontrollen. Ungdomsrådet kommer i samarbete med Riksrevisionsverket att omarbota de skriftliga anvisningar som går ut till organisationernas revisorer, för att ytterligare tydliggöra revisorernas skyldigheter vid granskning av bidragsansökningar. Ungdomsrådet kommer också att etablera kontakt med Kommerskollegium, som är revisorernas tillsynsmyndighet, för att kunna uppmärksamma dem på sådana fall där det är tveksamt om revisorerna fullgjort sina uppdrag. De revisorer som underlåtit att granska organisationerna enligt gällande regler skall därmed kunna förlora sin auktorisation.

Mot bakgrund av de anklagelser som förekommit i medierna om bidragsfusk kommer de politiska ungdomsförbunden också att avkrävas ett särskilt intyg av godkänd eller auktoriserad revisor vad avser antalet betalande med-

lemmar för föregående verksamhetsår. Dessutom skall ungdomsrådet genomföra informationsinsatser riktade till såväl central som regional och lokal nivå inom ungdomsorganisationerna, i vilka det tydligt skall framgå vilka regler som gäller och att brott mot dessa bör polisanmälas.

Jag vill understryka att bidragsfusk är oacceptabelt. Där det upptäcks måste det självfallet beivras. Organisationer som av någon anledning mottagit ett för högt belopp skall givetvis betala tillbaka detta. Organisationer som medvetet lämnar oriktiga uppgifter skall dessutom polisanmälas för bedrägeri. Det är emellertid Statens ungdomsråds uppgift att ansvara för såväl kontroll av bidragsansökningar som att eventuellt fusk beivras.

Jag har uppvaktats av representanter från fyra av de politiska ungdomsförbunden för att bl.a. diskutera de frågor jag här berört. Jag betonade då vikten av att ledarna för ungdomsförbunden tar sitt moraliska ansvar på allvar genom att själva vidta åtgärder för att minimera riskerna för fusk inom organisationerna.

Sammanfattningsvis har flera åtgärder vidtagits för att stärka kontrollen av ungdomsorganisationernas bidragsansökningar. Ytterligare åtgärder planeras, bl.a. genom den förändring av bidragssystemet som i dagarna beslutats av riksdagen. Dessa förändringar bör sammantaget leda till en fullgod kontroll av organisationernas bidragsansökningar.

Anf. 25 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag delar uppfattningen att det är viktigt att stimulera ungdomsverksamhet, men man kan fråga sig om vi har använt rätt metod. Härefter kunde vi läsa i pressen att bara drygt 1 % av ungdomarna var engagerade i något politiskt ungdomsförbund.

Av och till har vi kunnat höra om hur det har små- eller storfuskats bland den bidragsflora som finns i dag, vilket mer eller mindre har accepterats. Men för någon månad sedan slogs det upp stort i massmedierna att det hade förekommit ett grovt fusk inom de flesta av de politiska ungdomsförbunden. Det rörliga bidraget per medlem var så stort att det betalade sig för föreningen att själv skicka in avgiften. Sedan fick man netto mycket mer från staten. Vi har hört litet skämtsamma historier om att människor som för länge sedan hade passerat ATP-gränsen hade fått inbetalningskort från eller varit medlemmar i en förening. Även om jag får skämmas kan jag berätta om att en hund blev registrerad som medlem i mitt eget parti. Det kan man ju skratta åt, men det är faktiskt skattebetalarnas pengar det handlar om. Det är viktigt att de får uppfattningen att pengarna används på bästa och effektivaste sätt.

Avslöjandet åstadkom något som närmast kan betecknas som desperation runt om i landet. I Malmö beslutade man att verkligen gå till botten med problemet och att kontrollera om eventuellt bidragsfusk hade förekommit. Då kom man fram till att en moderat skulle kontrollera Moderata samlingspartiet, en socialdemokrat skulle kontrollera Socialdemokraterna och en vänsterpartist skulle kontrollera Vänsterpartiets agerande. Jag kan i och för sig inte klandra dem som personer, men utåt gentemot allmänheten kan jag inte undgå att tro att detta knappast kan uppfattas som imponerande.

Fru talman! Jag vet att ingen är felfri. Hade någon varit felfri, skulle han

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

eller hon ha tjänat stora pengar på detta. Men i tider när vi tyvärr talar om ganska omfattande förtroende och t.o.m. politikerförakt är det bekymmersamt att många av dem som sysslat med denna verksamhet i dag har framträdande positioner i flertalet politiska partier. Personligen har jag svårt att lyssna med någon större entusiasm när dessa för medborgarna talar om viken av etik och moral.

Statsrådet säger att det bara är fråga om påstått fusk. Uppgifterna kom ut för nära sex månader sedan. Är det fortfarande bara fråga om ett påstått fusk? Var det bara en medieanka? Fanns det inget som helst fog för de anklagelser som riktades för ett halvår sedan?

Statsrådet sade i sitt svar att det måste finnas någon grogrund för en misstanke om slarv eller fusk från myndigheternas sida gentemot dessa organisationer. I svaret staplas en hel del åtgärder som har vidtagits under 80-talet. Det hoppas jag att man inte har gjort därför att man trodde att ingenting hände, utan därför att åtgärderna har haft någon form av syfte.

Efter att ha hört civilministerns svar undrar jag om man skall ställa större krav på de politiska ungdomsförbundens redovisningar än på t.ex. en fotbollsförenings redovisningar.

I dag är det ganska väl etablerat att man, när man från partier och föreningar träffar bekanta på gator och torg, överlämnar ett medlemskort. Man får medlemsavgiften direkt i handen och går med den till sin förening. Hur löser man detta problem inom ramen för nuvarande system?

Det är också lätt att "möblera" bland antalet aktiviteter och antalet deltagare, för det har ju inget med antalet medlemmar i föreningen att göra.

Slutligen, fru talman, vill jag fråga om det har förekommit graverande fusk när det gäller antalet medlemmar i de politiska förbunden, vilket framför allt Dagens eko hävdade. Har man från statens sida kontrollerat de konkreta exemplen? Vilka åtgärder vidtogs i så fall?

Anf. 26 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Fru talman! Tyvärr är det i alla sammanhang så, speciellt i alla bidragssammanhang, att fusk inte helt går att undvika. Om man vill fuska går det nästan alltid att hitta kryphål. Precis som Sten Andersson i Malmö var inne på handlar det i slutändan om var och ens moraliska ansvar. Att bygga upp detta är en viktig del av allas vårt samhällsansvar.

Det är klart att man skall utforma regler och bidrag på ett sätt som inte underlättar eller bidrar till att locka människor till att fuska. Därför har också åtgärder vidtagits, vilket jag redogjorde för i mitt första inlägg. Framför allt stärks myndighetens kontroll via revisorer för att motverka fortsatt fusk.

Sten Andersson frågade om det är rätt metod att över huvud taget ge bidrag till ungdomsorganisationerna. – Ja, jag tror att det är rätt metod, men jag tror också att det är en metod av många fler som behöver vidtas. Det är inte den enda, för man får inte i gång en verksamhet genom bidrag, utan det behövs många andra åtgärder.

Vi har under denna mandatperiod lagt fram en hel del förslag för att stärka organisationernas verksamhet i samhället i den s.k. ideella sektorn. Det handlar om stöd på olika sätt när det gäller ledarskapsutveckling, regelföre-

nkling och annat. Men utöver alla dessa insatser tror jag att det också behövs ekonomiskt stöd.

Jag har själv varit med om att bygga upp en politisk ungdomsverksamhet helt utan statliga stöd, så jag vet att det går. Men jag vet också att det, när vi fick de första statliga bidragen, betydde väldigt mycket för verksamheten. Vi kunde då ägna oss mer åt den verksamhet som vi egentligen hade startat ungdomsförbundet för, nämligen den politiska. Vi slapp syssla så mycket med kringverksamheter som handlade om att få in pengar för att trycka material osv.

Det är förvisso skattebetalarnas pengar som används till bidragen. Men det är inte skattebetalarna som drabbas av fusk. Bidraget är ett reservationsbidrag som anslås av riksdagen. En summa pengar fördelas mellan organisationerna, så egentligen fuskar organisationerna gentemot varandra. Det gör inte det hela mindre allvarligt, men fusket drabbar alltså inte direkt skattebetalarna. Det kanske behövs en distinktion i detta avseende.

Sten Andersson frågar om man skall ställa större krav på de politiska ungdomsförbunden än andra. Det ställs delvis större krav på de politiska ungdomsförbunden i och med att ungdomsmyndigheten riktar särskilda insatser mot dessa när det gäller information. Jag har haft direkt kontakt med ledarna för de politiska ungdomsförbunden. Jag vet också att andra partier har direkt kontakt med sina förbund för att försöka rätta till de fel som eventuellt har begåtts.

Det är väldigt svårt för en myndighet, och ännu svårare för en minister, att direkt gå in och avgöra vilka fel som har begåtts. Grundlagen ger oss inte rätt att direkt gå in och kontrollera medlemsregister som har med åsikter att göra. Den politiska åsikten registreras när man går med i ett politiskt ungdomsförbund.

Det finns mycket strikta regler för vad regeringen får göra. Det är därför som kontrollen måste ske via revisorer. Vi har under senare tid förstärkt åtgärderna framför allt när det gäller revisorernas granskning.

Det förekommer litet olika reaktioner, framför allt i massmedierna, på det fusk som det troligtvis finns skäl att misstänka. Jag kan naturligtvis inte avgöra vad som är riktigt och vad som är överdrivet. Några dömer ut alla organisationer. Eftersom fusk har förekommit tycker man att inga organisationer över huvud taget borde få bidrag och att alla bidrag borde avvecklas. Av de skäl som jag tidigare nämnde tror jag att det vore olyckligt, eftersom dessa förbund gör en viktig insats. Om man tänker bort dessa organisationer är det svårt att föreställa sig hur den demokratiska fostran som där förekommer skulle kunna ersättas.

Problemet ser man tydligt i öststaterna, där de nu skall försöka att bygga upp sin demokrati. De har inga organisationer att luta sig mot, där den demokratiska fostran kan äga rum. Därför är det viktigt att staten visar att man värdesätter framför allt den demokratiska fostran som äger rum i den här typen av organisationer.

Därför bör man inte avskaffa bidragen även om det har förekommit fusk i vissa fall, utan man skall i stället försöka åtgärda fusket.

En annan reaktion är att lägga hela skulden på bidragssystemets utformning och mena att om man inte ställde så stora krav utan gav en klumpsumma

utan att knyta den till några kriterier, skulle man kunna komma åt fusket. Men då fråntar man ju ungdomsförbunden själva hela det moraliska ansvaret, och också det är fel.

Det skall finnas vissa krav som skall uppfyllas för att man skall få bidrag. Det enda system som det egentligen inte skulle gå att fuska med är ett som inte ställer några som helst krav på bidragsmottagarna, och ett sådant system tror jag inte att vi vill ha.

Anf. 27 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag måste först ställa en fråga till statsrådet. Hon sade att det här fusket inte drabbar skattebetalarna, även om det är riksdagen som har fattat beslut om bidragen. Men efter vad jag förstår kommer de pengar som vi fattar beslut om här i riksdagen ytterst och endast från skattebetalarna genom någon form av skatter. Om jag inte är helt felunderrättad finns det ingen annan finansieringskälla för riksdagen.

Det är helt klart att man inte kan gå tillbaka i tiden. Man skall inte vrida klockan tillbaka, det inser t.o.m. jag. På min tid, på 50-talet när jag spelade fotboll, jobbade alla ledare ideellt. En fotbollsklubb med samma numerär som den jag var medlem i för 30–35 år sedan har i dag en heltidsanställd kanslist. Jag accepterar att samhället har ändrats, även om jag inte är riktigt nöjd med det, men den situation som har uppstått är faktiskt något egendomlig.

Också jag inser att det är viktigt att lära ungdomarna vad demokrati är, hur man skall agera i en demokrati och att man skall ha respekt för andra människor. Som jag sade i mitt första inlägg är det tydligen ändå bara 1 % av dagens ungdomar som är aktiva i politisk verksamhet. Man kan ju knappast nå ett sämre resultat. Det visar kanske att den verksamhet som i dag bedrivs, trots att den får stort statligt stöd inte är intressant för dagens ungdom.

Det måste vara principiellt fel att man skall ställa högre krav på ett politiskt ungdomsförbund än på andra föreningar. Den inom ett politiskt ungdomsförbund som är ansvarig för redovisningen av antalet medlemmar kan alltså "åka dit" för mindre förseelser än den som sköter medlemsregistreringen i t.ex. en simklubb eller en fotbollsförening. Det måste i alla fall vara principiellt fel.

Till sist kvarstår ändå frågan: Vad har man gjort åt det påstådda fusk som redovisades i massmedia i början av året? Statsrådet talar om att de som fuskar skall polisanmälas och ditten och datten, men vad har man gjort konkret i de fall som ändå måste ha presenterats för statsrådet?

Anf. 28 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Självklart är det skattebetalarnas pengar som går till de anslag, i dag ca 65 miljoner, som ges till ungdomsförbunden. Men när pengarna fördelas utgår man från de uppgifter som har lämnats in av de olika förbunden om bl.a. antalet medlemmar, och de bidrag som delas ut utgår från samma summa. Jag menar därför att man egentligen fuskar gentemot de andra ungdomsförbunden, eftersom ett förbund som fuskar tar mer från den gemensamma potten. Den potten är från början naturligtvis skattebetalar-

nas pengar, men fusket gör ändå inte att skattebetalarna får betala mer. Det var det jag försökte förklara.

Jag delar helt Sten Anderssons uppfattning om värdet av ideellt arbete. Precis som Sten Andersson har jag själv från olika folkrörelser många års erfarenhet av helt frivilligt och gratis ideellt arbete. Jag vet att detta tillför en dimension som är oerhört värdefull för hela samhället. Jag tycker emellertid inte att det behöver finnas någon motsats i det här, det behöver inte vara så att man antingen arbetar helt ideellt, och det inte förekommer några statsbidrag över huvud taget, eller motsatsen. Jag tror att det här går att kombinera, och det gäller att hitta en lagom avvägning mellan de olika insatserna.

Jag delar också uppfattningen att det är ganska sorgligt att de politiska ungdomsförbunden inte drar till sig fler ungdomar. Det kan ju ha väldigt många olika orsaker. En tror jag är att ungdomar upplever att det i dag är fråga om så färdiga koncept. Allting är helt enkelt så färdigt, programmen finns där, och de drivs som en helhet som inte går att ändra på. Ungdomar vill gärna vara med och påverka utvecklingen. Jag tror att de politiska ungdomsförbunden måste ta helt nya grepp när det gäller att över huvud taget locka ungdomar till sig, så att man får möta dem öga mot öga. Då handlar det nog om att ungdomsförbunden måste gå ut på skolor och på andra platser och presentera sitt arbete och också visa att det faktiskt går att påverka om man går med i en sammanslutning.

Det har vidtagits sanktioner. Det har förekommit att organisationer har fått lämna tillbaka bidrag i fall där man har kunnat konstatera fusk. Jag som statsråd kan emellertid inte gå in i de enskilda fallen, det har jag ingen möjlighet att göra, utan myndigheten måste via revisorerna bilda sig en uppfattning om fusk har förekommit eller inte. Dessa undersökningar har alltså lett till att ungdomsförbund har fått lämna tillbaka bidrag som de inte haft rätt till.

Anf. 29 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Vi har nu lyckats konstatera att det trots allt är svenska folkets pengar det här handlar om.

Men angående fördelningen: Statsrådet säger att de pengar som man eventuellt fuskar till sig tar föreningarna från varandra. Men det finns ju i dag regler för detta. Om en förening i dag har 3 001 medlemmar får den 300 000 kr per år. Det måste ju finnas organisationer som söker under hand. Plötsligt kan ju en organisation ha fler än 3 001 medlemmar, och då får de ju mer pengar. Det kan alltså inte vara fråga om någon konstant summa hela tiden.

Jag förstår mycket väl att statsrådet inte kan gå in personligen och rota i några medlemsregister, det är jag väl medveten om. Men det måste finnas organ och myndigheter på den statliga sidan som har möjlighet att agera och ingripa.

Jag skall inte förlänga debatten, men jag vill ändå uttrycka den misstanke som många människor utanför det här huset har. På grund av att det är politiska ungdomsförbund som har stått i fokus och att, som jag sade i mitt första inlägg, en del av dem som i dag är aktiva politiker måste ha varit medvetna

Prot. 1993/94:112

27 maj 1994

*Svar på
interpellationer*

om det här förfarandet, är risken kanske inte så liten att människor tror att det är därför som man inte med den kraft som kanske borde användas ingriper och försöker kontrollera vad som har hänt. Det är obehagligt att som politiker här i riksdagen behöva kasta ut ett sådant påstående eller en sådan undran, men människorna, väljarna utanför detta hus, kan gärna få uppfattningen att det är på det viset, och det bidrar ytterligare till att man får en som jag anser felaktig bild av flertalet politiker.

Anf. 30 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag delar inte Sten Anderssons uppfattning att vi inte har gjort någonting och att vi inte tar det här på allvar. Det tycker jag verkligen att vi gör. Man måste fördöma all form av bidragsfusk. Om det nu finns personer som i dag sitter i ledande ställning som har deltagit i sådant fusk, fördömer jag självfallet även deras handlande lika starkt. Det borde inte ha fått förekomma. Men de flesta uppgifter som har kommit fram är just äldre uppgifter, från 70- och början på 80-talet.

Jag kan alltså inte hålla med om att vi inte har vidtagit en massa åtgärder för att komma till rätta med fusket, och jag har i mina tidigare inlägg redogjort för dessa åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1993/94:254 till jordbruksutskottet

Skrivelserna
1993/94:247 till socialutskottet
1993/94:248 till utrikesutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Utrikesutskottets betänkande 1993/94:UU23
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1993/94:SfU15, SfU19 – SfU21
Näringsutskottets betänkande 1993/94:NU26
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1993/94:AU13

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Konstitutionsutskottets betänkanden
1993/94:KU41 Kommunal biståndsverksamhet

Finansutskottets betänkande

1993/94:FiU22 Förnyat förslag till lagstiftning om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling

Skatteutskottets betänkande

1993/94:SkU42 Ändringar i skatteregisterlagen

Justitieutskottets betänkande

1993/94:JuU32 Rättskapacitet och immunitet och privilegier inom ESK

Utrikesutskottets betänkande

1993/94:UU19 Nedrustning

Försvarsutskottets betänkanden

1993/94:FöU12 Utbildning för fredsbevarande verksamhet

1993/94:FöU13 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

1993/94:FöU14 Övergång till kapitalkostnader för lokaler, m.m.

Trafikutskottets betänkanden

1993/94:TU32 Bolagisering av Vägverkets produktionsdivision m.m.

1993/94:TU33 Avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befordringsvillkor

1993/94:TU37 Överflyttning av fartyg mellan fartygsregister

Bostadsutskottets betänkanden

1993/94:BoU18 Ändring i plan- och bygglagen m.m.

1993/94:BoU19 En ny organisation för lantmäteri- och fastighetsdataverksamhet m.m.

1993/94:BoU20 Ombildning av Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB

1993/94:BoU21 Ändringar i hyresförhandlingslagen m.m.

1993/94:BoU22 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

9 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställts

den 26 maj

1993/94:556 av *Pehr Löfgreen* (m) till försvarsministern om värnpliktiga unga företagare:

Många unga värnpliktiga driver egna företag, ofta i ett uppbyggnadsskede. När de värnpliktiga skall göra värnplikten kan de få ett näringsbidrag på maximalt 1 500 kr per dag för att täcka de extra kostnader samt förlorade intäkter som kan uppkomma i samband med tjänstgöringen.

Ofta överstiger kostnaderna och inkomstförlusterna bidragstaket, varför dessa unga och ambitiösa företagare drabbas mycket negativt av sin värnplikt.

Vilka åtgärder är försvarsministern beredd att vidta för att hjälpa unga egna företagare som gör värnplikten?

1993/94:557 av *Birger Andersson* (c) till statsrådet Reidunn Laurén om revisionsplikt för mindre aktiebolag:

I Sverige omfattas alla aktiebolag av revisionsplikt oberoende av verksamhetens omfattning och ägareförhållanden.

De svenska aktiebolagen är av mycket varierande storlek. Cirka en tredjedel av de verksamma aktiebolagen har inte några anställda. Endast 10 % av aktiebolagen har fler än tio anställda.

I flera västeuropeiska länder är mindre aktiebolag undantagna från revisionsplikt. Ytterligare länder överväger att befria små aktiebolag från revisionsplikten.

Överväger regeringen att undanta mindre aktiebolag från kravet på revisionsplikt för att få en bättre överensstämmelse med gällande bolagsdirektiv inom EG/EU?

1993/94:558 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om Cambodja:

Det har gått ett år sedan valet i Cambodja (den 23–28 maj 1993), som väckte förhoppningar om fred och demokrati. Den 15 november förra året reste den sista FN-soldaten hem. De röda khmererna har därefter bedrivit en omfattande militär offensiv som lett till att de behärskar mellan 20 och 25 % av territoriet i Cambodja. Innan FN kom till landet kontrollerade de endast 5–10 %. De begränsade FN-sanktionerna mot de röda khmererna har visat sig otillräckliga. Den FN-ledda fredsprocessen är i allvarlig fara. Behovet av utökat internationellt bistånd är mycket stort.

I anledning härav får jag fråga utrikesministern:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för svensk del och på det internationella planet för att stödja den cambodjanska regeringens ansträngningar att uppnå fred och utveckling i Cambodja?

1993/94:559 av *Gustaf von Essen* (m) till utrikesministern om den kurdiska frågan i FN m.m.:

Kurderna i Iran, Irak och Turkiet är utsatta för ett uppenbart ökat tryck. I Turkiet pågår ett gerillakrig mellan armén och PKK. Övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna sker. Turkiet bombar inne i irakiska Kurdistan och flyktingar tar sig dit både från Turkiet och från Iran.

I irakiska Kurdistan är försörjningsläget ytterst prekärt. FN:s sanktioner mot Irak samt Iraks sanktioner mot irakiska Kurdistan slår oerhört hårt mot civilbefolkningen. Detta och yttre tryck har lett till motsättningar mellan kurdiska partier. Biståndsarbetet i området har kommit i allvarliga svårigheter.

Vilka åtgärder avser utrikesministern vidta för att medverka till att den kurdiska frågan kommer upp på dagordningen i FN och andra internationella organ?

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

1993/94:560 av *Annika Åhnberg* (-) till statsrådet Ulf Dinkelspiel om villkor för textilimport:

Så sent som 1991 upphävdes de kvantitativa begränsningarna av tekoimport till Sverige. I förhandlingarna om medlemskap i EU begärde Sverige att stå utanför EU:s begränsningar. Detta lyckades inte. Man enades i stället om att Sverige accepterar kvotsystemet men inom dess ramar ges möjlighet att upprätthålla det nuvarande importmönstret.

Kvotsystemet är beklagligt eftersom det leder till högre konsumentpriser och försvårar för exportörerna i de länder vi importerar från. Desto viktigare blir det då att regeringen klargör hur Sverige med minsta möjliga besvär och till lägsta möjliga kostnad kan ingå i detta system. Hur skall systemet utformas så att kvoterna kommer de nuvarande exportörerna till Sverige till godo? De är andra än de nuvarande EU-kvothavarna. Det är också mycket angeläget att Sverige i förhållande till EU har en pådrivande roll så att EU:s importbegränsningar avskaffas snabbare än vad GATT-avtalet kräver. Regeringen har efter förhandlingarna inte agerat märkbart i dessa frågor.

Jag vill därför fråga:

Avser regeringen vidta åtgärder för att dels göra övergången till kvotsystem så lindrig som möjligt, dels bidra till systemets upphörande?

1993/94:561 av *Annika Åhnberg* (-) till miljöministern om den aviserade miljöbalken:

Den, i tre regeringsdeklarationer, utlovade propositionen om en miljöbalk har inte kommit till riksdagen. Lagrådsremissen som nyligen lämnats till Lagrådet har utsatts för allvarig kritik från såväl ledamöter i miljöskyddskommittén, vars betänkande är grund för lagrådsremissen, som andra aktörer.

Sammanförandet av miljölagstiftning i en balk och den översyn av lagarna som görs är givetvis avsedda att skärpa samhällets miljöskydd. Men förslaget leder inte till effektivisering. I stället skapas oklarheter som försvårar miljöskyddsarbetet. Kritik har också riktats mot att talerätten för ideella organisationer inte förbättras och därmed fortfar att vara sämre än EU:s.

Miljöbalken är oerhört viktig. Med tanke på den allvarliga kritiken vore det därför värdefullt om en proposition inte forceras fram. Om regeringen avstår från att nu lägga fram en proposition så ges tid till ytterligare genomgång och förbättringar. Jag hoppas därför få ett nej till svar på följande fråga:

Avser regeringen, under denna mandatperiod, förelägga riksdagen en proposition om miljöbalk?

1993/94:562 av *Bengt Hurtig* (v) till miljöministern om förvaring av kärnbränsleavfall:

Kommunfullmäktige i Malå kommun har den 2 november 1993 beslutat att hos SKB begära en förstudie av förbättringar och möjliga konsekvenser avseende slutförvar av kärnbränsle i kommunen.

Beslut om avtal med SKB om en förstudie togs den 17 februari 1994. Miljöminister Olof Johansson har också fått en inbjudan att besöka Malå för utbyte av information om frågorna kring avfallshantering och slutförvar.

Det är självfallet så att för Malå kommun har möjligheterna till framtida sysselsättning spelat en stor roll för avgörandet när kommunen beslutat att ansöka hos SKB om förstudien.

Jag vill därför fråga miljöministern:

Har regeringen fattat något beslut till stöd för att valet av ort för förvaring av kärnbränsleavfall skall styras av hänsyn till behovet av sysselsättning?

1993/94:563 av *Claus Zaar* (nyd) till arbetsmarknadsministern om ungdomsarbetslösheten:

Arbetslösheten bland ungdomar är fyra gånger större än bland medborgare över 55 år. Inom kort tillkommer 130 000 ungdomar som avslutar sin utbildning och söker arbete.

Vilka åtgärder på kort och lång sikt planerar ministern för dessa ungdomar för att nedbringa arbetslösheten bland dem?

1993/94:564 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till kulturministern om asylsökande från Rwanda:

Utlänningsnämnden har beslutat låta tre rwandier, som vistats här sedan 1990-1991, erhålla flyktingstatus då det sedan några månader råder inbördeskrig i Rwanda.

Sverige med sin jämfört med övriga Europa unika asylpolitik har under mindre än ett år beslutat om permanenta uppehållstillstånd för nära 100 000 utlänningar, och besluten har baserats på humanitära och sociala skäl.

De humanitära och sociala skälen för eventuellt asylsökande rwandier är betydligt starkare än vad som gällde för flertalet av de bosnier, somalier och kosovoalbaner som erhållit "gruppasyl" under de senaste elva månaderna.

Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att rwandiernas asylsökande skall behandlas enligt den praxis som gällt för asylbeviljade bosnier, somalier och kosovoalbaner 1993-1994?

1993/94:565 av *Berndt Ekholm* (s) till kulturministern om frivilligorganisationernas insatser för asylsökande m.m.:

Frivilligorganisationernas insatser för asylsökande, flyktingar och invandrare är mycket betydelsefulla. Inte minst i dagens opinionsläge med främlingsrädsla och stark kritik mot flyktingpolitiken blir det nära lokala engagemang för de människor som berörs extra viktigt. Det kan bli positiva förebilder och skapa bättre förståelse för utsatta människors situation.

Därför är det beklagligt att dessa organisationer, bl.a kyrkorna, upplever att regeringen och berörda myndigheter visar ett svalt intresse för deras insatser och kunskaper. Dialogen brister både med organisationerna och med dem som arbetar med flyktingfrågorna.

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

Jag vill fråga invandrarministern om regeringen är beredd att vidta konkreta åtgärder för att förbättra dialogen med frivilligorganisationerna och med dem som arbetar med flyktingfrågorna.

1993/94:566 av *Lars Moquist* (nyd) till kulturministern om bidragsfusk:

"Hundratals invandrare lurar varje år till sig jättebelopp. De kvitterar ut socialbidrag, a-kassa, pensioner och barnbidrag i Malmö trots att de bor utomlands. Bara i år handlar det om 20 miljoner kronor. I sina hemländer lever de mycket väl på de här bidragen, säger Mats Andersson på socialutskottets kansli."

Denna text återfinner man i ingressen till en artikel i tidningen I DAG den 19 maj 1994. Enligt artikeln är Malmö stad beredd att satsa både tid och pengar på att avslöja bidragsfuskarna.

Artikeln avslutas med följande text: "Ja – de lever mycket väl på bidragen i sina hemländer och kan kosta på sig att resa hit ibland. Det innebär förmodligen också att de utnyttjar svensk sjuk- och tandvård till en okänd kostnad och att staten och kommunerna luras på skattepengar, säger Mats Andersson."

Ny demokrati har ju i riksdagen initierat till kamp emot bidragsfusket och också vunnit gehör för detta i kammaren. Några förslag på grund av riksdagsbeslutet har vi ännu inte sett.

Har statsrådet Birgit Friggebo för avsikt att framlägga konkreta förslag för att stävja det bidragsfusk som tidningsartikeln handlar om?

1993/94:567 av *Berith Eriksson* (v) till kulturministern om kontroll av avvisades identitet:

Belgradtidningen "Borba" uppgav den 10 mars 1994 att över 3 500 arresteringsorder utfärdats av tingsrätten i Pristina mot kosovoalbanska militär-tjänstvägrare som flytt utomlands. TT meddelade i förra veckan att avvisningarna av kosovoalbaner nu kan återupptas sedan Serbien fått Sverige att acceptera deras krav att själva få kontrollera identiteten på dem som skall avvisas. I fortsättningen skall de avvisades pass i förväg lämnas in till Restjugoslaviens ambassad i Stockholm så att identiteten kan verifieras och gränsövergångarna underrättas om vilka som kommer att avvisas.

Avser regeringen att vidta några åtgärder för att förhindra att den angivna informationen överlämnas till de serbiska myndigheterna?

1993/94:568 av *Ulrica Messing* (s) till civilministern om ungdomars ekonomiska situation:

En färsk undersökning från Socialstyrelsen visar att dagens unga är de stora förlorarna ekonomiskt i samhället. Dålig ekonomi begränsar t.ex. nya generationer att flytta hemifrån och stå på egna ben.

Vilka åtgärder avser ungdomsministern vidta med anledning av de slutsatser som framkommer i Socialstyrelsens rapport?

den 27 maj

1993/94:569 av *Sigge Godin* (fp) till arbetsmarknadsministern om SJ:s verksamhet i Ånge:

Den 1 september försvinner 120 jobb i Ånge när SJ avvecklar hela lokverkstaden och huvuddelen av arbetena vid rangerbangården.

Ånge har de senaste åren drabbats hårt av nedläggningen av kiselfabriken i Ljungaverk och neddragningen vid Postens verksamhet. Samtidigt har stora investeringar gjorts av SJ och mycket positiva löften ställts ut angående SJ:s fortsatta verksamhet i Ånge. Ånge är en av landets mest drabbade glesbygdskommuner varför SJ:s beslut innebär stora problem för skolverksamheten och annan kommunal service.

Med anledning av det som ovan anförts vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att SJ skall leva upp till sitt regionalpolitiska ansvar?

1993/94:570 av *Björn Ericson* (s) till finansministern om inomregional skatteutjämning i Stockholms län:

Riksdagen har trots propåer från moderat håll beslutat att inte upphäva den lag, som ger landstinget i Stockholms län möjlighet att bedriva en inomregional skatteutjämning.

I medierna har nu det moderata finanslandstingsrådet Ralph Ledel uttalat att den inomregionala skatteutjämningen kommer att försvinna om de borgerliga vinner höstens landstingsval. I sitt uttalande hänvisar Ledel till att finansminister Anne Wibble föreslagit att den särskilda lagen om skatteutjämningen i Stockholms län skall avskaffas.

Ett slopande av den inomregionala skatteutjämningen skulle få mycket allvarliga konsekvenser för kommuner som Norrtälje, Botkyrka, Södertälje och Upplands-Bro. Jag vill därför ställa följande fråga till finansministern:

Avser regeringen att lägga fram förslag om att upphäva lagen som möjliggör en inomregional skatteutjämning i Stockholms län?

Riksdag och regering har vid flera tillfällen de senaste åren betonat vikten av att andelen lektorer inom gymnasieskolan ökas, men utan resultat. Antalet lektorer har minskat kraftigt efter kommunaliseringen av lärartjänsterna. I gymnasieskolan skulle förut enligt en förordning från 1993 finnas 3 000 forskarutbildade lektorer. I dag är de färre än 1 300. Antalet lektorer har på bara tre år minskat med mer än 200. Medelåldern bland lektorerna är dessutom hög, även bland lektorerna inom de s.k. kärnämnen. Nästan 75 % av alla lektorer är i dag över 50 år.

En studie som Skolverket gjorde under 1993 visar att det är vanligt att mer än hälften av lektorstjänsterna inom en kommun är vakanta och att det är påfallande ofta som kommunerna inte ens försökt att rekrytera lektorer de senaste åren. I någon kommun har t.o.m. de vakanta lektorstjänsterna dragits in.

I skollagen står att kommunerna bör sträva efter att anställa lärare med forskarutbildning. Skolverket har vidare fått i uppdrag att följa vilka rekryteringsåtgärder kommunerna vidtar, men läget är akut.

Vad avser ministern göra för att vända utvecklingen när det gäller lektorstjänsterna på gymnasiet och för att se till att skollagen på denna punkt efterlevs?

1993/94:572 av *Fanny Rizell* (kds) till statsrådet Bo Lundgren om näringsförbud vid konkurs:

Under 1993 har problemet med de s.k. bekvämlighetskonkurserna uppmärksamats på allvar. Företagaren sätter helt enkelt sitt företag i konkurs för att lyfta bort överskulder och fortsätter sedan verksamheten, ofta under samma firmabeteckning som det tidigare företaget, utan att ta ansvar för de egna skulderna. Anmärkningsvärt är att denna typ av rekonstruktion inte sällan sker med bankens direkta medverkan. Förlorare blir företagets leverantörer och statskassan.

Någon reell spärr mot konkursmissbruk finns inte, utom för enskilda näringsidkare, som får automatiskt näringsförbud tills konkursen är avslutad. Detta automatiska näringsförbud borde utvidgas till att gälla även de fall då en person driver verksamheten genom ett helägt aktiebolag. Det automatiska näringsförbudet borde gälla ett år, vilket motsvarar den tid under vilken en normal konkurs avvecklas. En sådan förändring skulle med all säkerhet stärka respekten för kravet på en sund konkurrens.

Är ministern beredd att verka för en sådan utvidgning av näringsförbudet?

1993/94:573 av *Gustaf von Essen* (m) till kulturministern om ökningen av asylsökande:

Flera hundra asylsökanden i veckan kommer nu till våra gränser för att söka asyl. De flesta är från f.d. Jugoslavien.

Vilka åtgärder planerar regeringen vidta med anledning av denna omfattande tillströmning av asylsökande?

1993/94:574 av *Ingela Mårtensson* (fp) till utbildningsministern om examensbenämningarna vid de konstnärliga högskolorna:

När det centralt reglerade linjesystemet avskaffades genom 1993 års högskolereform ändrades också examensbenämningarna. Den tidigare bildlärexamen hade t.ex. på engelska benämningen "Bachelor of Arts in Art Education" och har nu blivit "University Diploma in Art Education", vilket är obegripligt utomlands. Detta gäller alla Konstfacks utbildningar men däremot inte om motsvarande examina avläggs vid Göteborgs universitet.

Det är viktigt att i ett alltmer internationellt utbyte studenter vid Konstfack inte diskrimineras.

Vad avser utbildningsministern att göra för att undanröja orättvisorna beträffande examensbenämningarna vid de konstnärliga högskolorna?

1993/94:575 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om kurderna:

Kurderna i Iran, Irak och Turkiet befinner sig i en ytterst utsatt situation på grund av väpnade konflikter och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter. Biståndsarbetet i området har kommit i allvarliga svårigheter.

Vilka åtgärder avser utrikesministern vidta i internationella organ för att uppnå fred och mänskliga rättigheter för den kurdiska befolkningen?

1993/94:576 av *Ulla Pettersson* (s) till miljöministern om miljöåtgärder i Öst- och Centraleuropa:

Från socialdemokratiskt håll har vi länge efterfrågat en genomtänkt strategi för det svenska miljöarbetet i Öst- och Centraleuropa, dvs. det område som huvudsakligen påverkar vattnet i Östersjön. I ett betänkande från maj 1993 skriver jordbruksutskottets majoritet beträffande denna fråga: "Inte minst med hänsyn till problemens storlek och de avsevärda resurser som avsatts bör en samlad redovisning av de totala statliga satsningarna inom miljöarbetet med Östeuropa lämnas till riksdagen. Utskottet förutsätter att så kommer att ske och förväntar sig att en redovisning framläggs för riksdagen under hösten 1993."

Mot denna bakgrund vill jag fråga miljöministern:

Har regeringen någon samlad bild av miljöåtgärder i Öst- och Centraleuropa och när kommer den i så fall att redovisas för riksdagen?

1993/94:577 av *Christer Skoog* (s) till arbetsmarknadsministern om telefaxerna och regional kostnadsbalans:

Telias nya teletaxor innebär bl.a. att ett samtal från Sölvesborg till Karlskrona blir rikssamtal.

Avser regeringen att ta initiativ till att en regional kostnadsbalans skall

1993/94:578 av *Maud Björnemalm* (s) till kulturministern om praxisändring i asylärenden:

Socialförsäkringsutskottet behandlade i sitt betänkande 1993/94:SfU14 frågorna som gällde anhöriganknytning. Problemet har två sidor. Den ena är att männen ofta kommit hit som asylsökande och under den mycket långa väntetiden hunnit bilda familj. Äktenskapet eller samboförhållandet har inte betraktats som tillräckligt seriöst eller "icke haft tillräcklig varaktighet". Den andra sidan av problemet är att ansökan skall göras utanför Sveriges gränser.

Min fråga till statsrådet Birgit Friggebo är:

Är statsrådet beredd att, om ett ärende överlämnas till regeringen från Invandrarverket eller Utlänningsnämnden, medverka till en praxisändring som innebär att de som t.ex. före den 1 januari 1993 kommit till Sverige och som en tid tillbaka lever tillsammans under äktenskapsliknande former kan få uppehållstillstånd av humanitära skäl i det ursprungliga asylärendet eller efter ny ansökan?

1993/94:579 av *Monica Öhman* (s) till arbetsmarknadsministern om arbetstygares kritik av arbetsgivare:

Det blir tystare och tystare ute på arbetsplatserna. Anställda vågar inte diskutera verksamheten och framföra kritiska synpunkter, man är rädd att arbetsgivaren anser den anställda som illojal och att man med detta som grund kan bli omplacerad eller t.o.m. uppsagd.

Arbesrättskommittén skrev en hel del i sitt delbetänkande, Ny anställningsskyddslag (SOU 1993:32), om illojalitet, men någon lagskärpning har inte skett på området.

Mot denna bakgrund vill jag fråga om arbetsmarknadsministern är beredd att vidta åtgärder för att stävja det som håller på att ske på våra arbetsplatser.

1993/94:580 av *Viola Furubjelke* (s) till utrikesministern om Etiopien:

Oroande uppgifter om den säkerhetspolitiska situationen i sydöstra Etiopien har rapporterats. En ökad spänning mellan den etiopiska centralregeringen i Addis Abbeba och regionparlamentet i Ogaden har kommit till vår kännedom. Lokala politiker och intellektuella har mördats och parlamentet förhindras utföra sitt arbete. Ett inbördeskrig synes hotande nära. Ännu finns kanske tid för fredlig konfliktlösning. Sverige har ett omfattande och långvarigt utvecklingssamarbete med Etiopien.

På vilket sätt har utrikesministern använt/planerat använda de kontakter och den position som detta ger oss när det gäller att påverka parterna till en förhandlingslösning av den uppkomna situationen?

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.10.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 5 § anf. 26 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1993/94:112
27 maj 1994

Fredagen den 27 maj

1 § Avsägelse	1
2 § Svar på interpellationerna 1993/94:130 och 142 om Sverige och FN:s barnkonvention	1
Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
Birgitta Dahl (s)	
Eva Zetterberg (v)	
3 § Svar på interpellation 1993/94:141 om vräkningar m.m.	16
Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
Hans Göran Franck (s)	
4 § Svar på interpellation 1993/94:145 om anknytningsfall	21
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Ingela Mårtensson (fp)	
5 § Svar på interpellation 1993/94:139 om bidragen till de politiska ungdomsförbunden	27
Civilminister Inger Davidson (kds)	
Sten Andersson i Malmö (m)	
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	34
7 § Förnyad bordläggning	34
8 § Bordläggning	34
9 § Anmälan om frågor	
1993/94:556 av Pehr Löfgreen (m) om värnpliktiga unga företagare	35
1993/94:557 av Birger Andersson (c) om revisionsplikt för mindre aktiebolag	36
1993/94:558 av Hans Göran Franck (s) om Cambodja.	36
1993/94:559 av Gustaf von Essen (m) om den kurdiska frågan i FN m.m.	36
1993/94:560 av Annika Åhnberg (-) om villkor för textilimport	37
1993/94:561 av Annika Åhnberg (-) om den aviserade miljöbalansen	37
1993/94:562 av Bengt Hurtig (v) om förvaring av kärnbränsleavfall	38
1993/94:563 av Claus Zaar (nyd) om ungdomsarbetslösheten.	38
1993/94:564 av Sten Andersson i Malmö (m) om ayslsökande från Rwanda	38
1993/94:565 av Berndt Ekholm (s) om frivilligorganisationernas insatser för asylsökande m.m.	38
1993/94:566 av Lars Moquist (nyd) om bidragsfusk	39
1993/94:567 av Berith Eriksson (v) om kontroll av avvisades identitet.	39

1993/94:568 av Ulrica Messing (s) om ungdomars ekonomiska situation	40
1993/94:569 av Sigge Godin (fp) om SJ:s verksamhet i Ånge.	40
1993/94:570 av Björn Ericson (s) om inomregional skatteutjämning i Stockholms län	40
1993/94:571 av Ingrid Näslund (kds) om lektorstjänster vid gymnasieskolan	41
1993/94:572 av Fanny Rizell (kds) om näringsförbud vid konkurs	41
1993/94:573 av Gustaf von Essen (m) om ökningen av asylsökande	41
1993/94:574 av Ingela Mårtensson (fp) om examensbenämningarna vid de konstnärliga högskolorna	42
1993/94:575 av Hans Göran Franck (s) om kurderna	42
1993/94:576 av Ulla Pettersson (s) om miljösatserna i Öst- och Centraleuropa.	42
1993/94:577 av Christer Skoog (s) om teletaxorna och regional kostnadsbalans	42
1993/94:578 av Maud Björnemalm (s) om praxisändring i asylärenden	43
1993/94:579 av Monica Öhman (s) om arbetstagares kritik av arbetsgivare	43
1993/94:580 av Viola Furubjelke (s) om Etiopien	43

